

MITÄ POLIISIN PITÄÄ SIETÄÄ

Poliisimiesten kokemuksia maalittamisesta

Anna Häkkinen

5/2020

Tiivistelmä

Tekijä(t)	Tutkinto
Anna Häkkinen	Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi Mitä poliisin pitää sietää. Poliisimpiesten kokemuksia maalittamisesta.	Julkisuusaste Julkinen
Ohjaaja Pauli Mäkelä & Mikko Mäkinen Pirjo Jukarainen & Jenita Rauta	Opinnäytetyön muoto Tutkimuksellinen opinnäytetyö
Tiivistelmä Tämä tutkimus keskittyy maalittamisen kohteeksi joutuneiden poliisimpiesten kokemuksiin maalittamisen vaikutuksista henkilökohtaiseen elämään, läheisiin ja työhön sekä heidän ajatuksiinsa siitä, millaisia lainsäädännöllisiä ja työsuojelullisia toimenpiteitä maalittamistapauksissa kaivataan. Tutkimusta varten on haastateltu neljää poliisimpiestä, jotka ovat joutuneet pitkäkestoisen maalittamisen kohteiksi. Haastattelut on anonymisoitu haastateltavien suojelemiseksi. Tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä sidotaan maalittaminen osaksi informaatiovaikuttamisen ja sisäisen turvallisuuden kontekstia ja käydään läpi maalittamisen kriminalisointihankkeen tavoitteet ja tämän hetkinen tilanne. Maalittamisesta on keskusteltu julkisuudessa ensisijaisesti lainsäädännöllisenä ongelmana. Haastatteluissa kuitenkin korostui lainsäädännön sijaan tarve muutokselle työsuojelussa, esimiestyössä ja poliisiorganisaation asenneilmapiirissä. Maalittamisen kohteeksi joutuminen on ollut haastateltaville raskas ja pitkäkestoinen prosessi, jolla on ollut vaikutuksia myös haastateltujen perheisiin, läheisiin ja vapaa-ajan käyttäytymiseen. Kokemuksia yhdistää myös pettymys organisaation ja työyhteisön suhtautumiseen. Joissain tapauksissa maalittamisen kohteeksi joutunut poliisi on saanut kaipaamaansa tukea esimerkiksi oikeusprosessin osalta. Yhteinen näkemys kuitenkin on, että maalittamisen vaikutuksia ei vielä yleisellä tasolla organisaatiossa ja työyhteisössä tunnisteta eikä maalittamistapausten hoitamiseen ole olemassa tarvittavia yhteisiä prosesseja ja työkaluja. Maalittaminen kohdistuu yksilöihin, mutta sen vaikutukset koetaan myös organisaation ja yhteiskunnan tasolla. Toimintaan puuttuminen on myös sisäisen turvallisuuden ja toimintakyvyn kysymys.	
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja -vuosi
40 + 1 liitesivu	5/2020
Avainsanat työsuojelu, työhyvinvointi, lainsäädäntö, informaatiovaikuttaminen, sisäinen turvallisuus	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
2 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TYÖN TAVOITTEET... ..	5
3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	5
3.1 Maalittaminen	5
3.2 Maalittaminen ei-parlamentaarisena vaikuttamisen keinona... ..	6
3.3 Informaatiovaikuttaminen ja hybrdivaikuttaminen... ..	8
3.4 Vihapuhe... ..	10
3.5 Doxing.....	12
3.6 Targeting... ..	12
3.7 Trollaus... ..	12
3.8 Maalittaminen työturvallisuusongelmana... ..	14
3.9 Maalittamisen kriminalisointi... ..	15
4 METODOLOGIA JA AINEISTO... ..	18
3.1 Metodologia	18
3.2 Aineiston kuvaus ja hankintaprosessi.....	19
5 HAASTATTELUT... ..	20
5.1 Maalittamisen laukaisseet tilanteet.....	21
5.2 Maalittaminen tekoina... ..	22
5.3 Maalittamisen vaikutukset kohdehenkilöön ja läheisiin... ..	23
5.4 Vaikutus työhön.....	26
5.5 Kohteen reagointi... ..	27
5.6 Organisaation suhtautuminen ja reagointi.....	28
5.7 Työyhteisön suhtautuminen... ..	29
5.8 Työkalut ja prosessit... ..	30

6 POHDINTAA JA JOHTOPÄÄTÖKSET ...	31
6.1 Luotettavuuden arviointi.....	31
6.2 Lainsäädäntö.....	32
6.3 Rikosilmoitus... ..	32
6.4 Työsuojelu.....	33
6.5 Henkilötietojen suojaaminen.....	34
6.6 Maalittaminen sisäisen turvallisuuden ongelmana... ..	34
6.7 Poliisien suojaaminen maalittamiselta ja sen seurauksilta.....	35
 7 LOPUKSI.....	37
 LÄHTEET	38
 LIITTEET	

1 JOHDANTO

Maalittaminen on noussut viime vuosien aikana kasvavaksi ilmiöksi. Erityisesti viranomaisiin, toimittajiin ja tutkijoihin kohdistuva, sekä sosiaalisessa mediassa että muutoin tapahtuva yksilöön kohdistuva häirintä ja uhkailu nähdään jopa yhteiskuntarauhaa ja sananvapautta uhkaavana toimintana. Kesäkuussa 2019 Poliisihallitus, valtakunnansyyttäjän virasto ja käräjäoikeuksien laamannit esittivät lainsäädäntötoimiin ryhtymistä maalittamiseen puuttumiseksi (Aloite ID-19121964). Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry, Suomen Lakimiesliitto ry, Suomen Syyttäjäyhdistys r.y., Suomen tuomariliitto ry ja Suomen Kihlakunnanvoudit r.y. ovat tukeneet esitystä (OM Dn:o 63/5/2019). Asia on huomioitu myös hallitusohjelmassa: ”Hallituskauden aikana toteutetaan poikkihallinnollisesti toimenpiteitä, joilla puututaan nykyistä vahvemmin järjestelmälliseen häirintään, uhkailuun ja maalittamiseen, joka uhkaa sananvapautta, viranomaistoimintaa, tutkimusta ja tiedonvälitystä. Turvataan edellä mainittujen rikosten torjuntaan ja selvittämiseen riittävät resurssit sekä osaaminen. Edistetään syrjintä- ja viharikostilanteen systemaattista seurantaa kansallisesti ja kansainvälisesti” (Hallitusohjelma 2019, 91). Asiasta on tehty eduskunnassa hallitukselle kirjallinen kysymys (KK 45/2019) sekä lakialoite (LA 33/2019).

Lokakuussa 2019 Poliisihallitus teki maalittamiskokemuksista kyselytutkimuksen, johon vastanneista 13% on harkinnut ammatin vaihtamista. Tuloksen perusteella voidaan arvioida, että kyse on merkittävästä työhyvinvointiin ja -turvallisuuteen vaikuttavasta tekijästä. (Aisla 2019.) Poliisihallitus on myös laatinut ohjeistuksen maalittamisen torjunnasta ja hallinnasta. Ohje on julkaistu opinnäytetyön loppuvaiheessa ja sen julkisuus on rajattu. Näistä syistä sitä käsitellään tässä työssä vain hyvin kursorisesti.

Maalittamisen taustalla on arvaten monenlaisia motiiveja, vaihdellen mielenterveysongelmista poliittisiin tavoitteisiin. Suomea voidaan pitää monella mittarilla demokratian malliyhteiskunta, jossa vallan kolmijako toimii ja kansalaisilla on paljon syitä luottaa yhteiskunnan instituutioihin. Silti Suomessakin on ajattelua, jossa valtio ja sen edustajat nähdään korruptoituneina, pienen eliitin etua ajavina toimijoina. Maalittaminen on yksi ei-parlamentaarinen keino yhteiskunnallisen vakauden horjuttamiseksi.

Kun pohditaan maalittamisen kriminalisointia, kyse ei ole vain yksittäisten virkamiesten suojaamisesta työturvallisuuden nimissä, vaan pyrkimyksestä estää poliittisen polarisaation ja luottamuksen rapauttaminen kansallisiin instituutioihin hybridi- ja informaatiovaikutta-

misella. Poliisien, syyttäjien, tuomareiden, tutkijoiden ja toimittajien asettaminen poliittisesti epäilyttävään valoon luo yhteiskunnallista epävarmuutta ja toimii polttoaineena ääriajattelulle. Kansallisessa riskiarviossa 2018 todetaan seuraavaa: ”Informaatio -- vaikuttamisella pyritään järjestelmällisesti hämmentämään julkista keskustelua sekä häivyttämään totuuden ja valheen rajaa. Vaikuttaminen voi olla myös valtion harjoittamaa strategista toimintaa. Sen tavoite on horjuttaa yhteiskunnan toimintakykyä, sekä luottamusta viranomaisiin ja valtiojohtoon. -- Esimerkiksi luottamusta poliisin tai muuhun viranomaiseen voidaan yrittää kyseenalaistaa järjestelmällisesti sosiaalisessa mediassa.” (2019, 24-25.) Poliiseihin kohdistuva maalittaminen on yksi, keskeinen tapa heikentää luottamusta poliisiin instituutiona sekä viranomaisiin laajemmin. Vaikka poliisi edelleen nauttii Suomessa erittäin suurta luottamusta, on tällä hetkellä verkosta helposti löydettävissä yhteisöjä, joissa poliisi nähdään korruptoituneena, poliittisesti ohjautuvana organisaationa, joka toimii kansalaisten intressejä vastaan.

Opinnäytetyössäni annan äänen maalittamisen kohteeksi joutuneille poliiseille. Uskon, että haastateltavien näkemykset antavat arvokasta tietoa kriminalisointia ja työnsuojelullisia toimenpiteitä pohdittaessa. Haastatteluja tehdessäni olen saanut huomata, että poliisimiehillä on tarve tulla kuulluksi asiassa. Tällä hetkellä työnantaja ei anna tarvittavia työkaluja tai suojaa maalittamisen kohteeksi joutuneille poliiseille, vaan kohteeksi joutuneen tulee usein itse päättää oikeustoimien käynnistämisestä sekä etsiä apua ja vertaistukea tilanteeseen. Työantajan tarjoama tuki on satunnaista ja vaihtelee alueittain. Maalittaminen on vakavimmillaan olennainen työsuojelu ja -hyvinvointikysymys. Yhden poliisimiehen sanoin: ”Mieluummin ottaisin mustan silmän kadulla kuin tämän tilanteen”. Toisin sanoen, poliisi mieluummin joutuisi fyysisen pahoinpitelyn kuin vuosia kestävän, läheisiinkin ulottuvan uhkailun ja vainon kohteeksi, vaikkei se koskaan konkretisoituisi tekona.

Tässä tutkimuksessa ei juurikaan paneuduta motiivien tarkasteluun lyhyttä pohdintaa lukuun ottamatta. Maalittamisesta ei sinänsä ole tekijälleen mitään selkeästi nähtävillä olevaa hyötyä. Maalittamisen ennaltaehkäisyyn kannalta juurisyiden ja motiivien tutkiminen olisi tärkeä, joskin haasteellinen, jatkotutkimuksen aihe.

Aiheen vuoksi haastatelluille on pyritty takaamaan anonymiteettisuoja ja haastateltujen henkilötiedot ovat vain minun tiedossani. Ensinnäkin, tutkimusetiikka velvoittaa tutkijan suojelemaan tutkittavan etua (Uusitalo 1991, 31) Tämä tarkoittaa mm. mahdollisimman kattavien tietojen antamista tutkimuksesta sekä siitä huolehtimista, ettei aseta tutkittavaa

alttiiksi riskeille. Maalittamista tutkiessa on selkeä riski sille, että maalittaja saa tietoonsa maalituksen kohteen ajatuksia ja tuntemuksia maalittamisesta, ja hyödyntää tätä tietoa jatkaakseen toimintaansa. Tässä yhteydessä anonymiteettisuojan takaaminen on siis tutkimuksen edellytys. Pelkkä nimien poistaminen ei riitä anonymisointiin, vaan täytyy myös varmistua siitä, etteivät haastateltavat ole tunnistettavissa yksityiskohdista. Tämän vuoksi työssä ei käydä läpi yksittäisiä tarinoita, vaan haastateltujen kokemuksia käsitellään haastattelujen sisällöstä nousseiden teemojen kautta. Tunnistettavat yksityiskohdat on poistettu. Haastateltavat ovat saaneet myös käydä valmiiksi kirjoitetun teemoittelun läpi varmistaakseen, ettei tekstissä ole heidän nähdäkseen tunnistettavia yksityiskohtia. Muutama yksityiskohta on muokattu tekstiin haastateltavien pyynnöstä.

Nimettömyydestä on myös toinen etu. Anonyymi haastattelu antaa poliiseille mahdollisuuden esittää omaa organisaatiotaan kohtaan kritiikkiä, joka omalla nimellä esiintyessä voisi olla hankalaa.

2 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TYÖN TAVOITTEET

Työssä pureudutaan nimenomaan maalittamista kokeneiden poliisimiesten subjektiivisiin kokemuksiin maalittamisesta ja sen seurauksista. Työn kysymyksenasettelut ovat seuraavanlaisia:

- Miten maalittaminen on vaikuttanut kohteensa henkilökohtaiseen elämään, läheisiin ja työhön?
- Mitä näkemyksiä poliisimiehillä on organisaation, työyhteisön ja lain tarjoamasta suojasta maalittamista vastaan? Millaista muutosta kaivataan?

Lopuksi pohdin myös maalittamista sisäisen turvallisuuden näkökulmasta.

3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

3. 1 Maalittaminen

Keskeisenä ongelmana maalittamiskeskustelussa on, ettei termiä ole selkeästi määritelty. Ilmiö on vielä kohtalaisen uusi, eikä siitä ole muodostunut yhteistä, jaettua käsitystä. Maalittamisella voidaan julkisessa keskustelussa vielä tarkoittaa miltei mitä tahansa henkilöön

kohdistuvaa arvostelua tai muuta toimintaa. Yhtäältä maalittaminen voidaan ymmärtää hyvin kapeasti, esimerkiksi vain sosiaalisessa mediassa tapahtuvaksi viestittelyksi tai vaikkapa yrityksen sähköpostiin kohdistetuksi viestitulvaksi. Toisaalta maalittamiseksi voidaan nimittää aivan normaalia, kriittistä keskustelua. Maalittamisesta on nopeasti muodostunut termi, jota heitellään ilmoille moninaisissa asiayhteyksissä. Käsitteen epämääräisyys vesittää termin merkityksen ja täten myös häivyttää sen vakavuuden.

Poliisihallituksen, Valtakunnansyyttäjäviraston ja käräjäoikeuksien laamannien esityksessä lainsäädännöllisistä muutostarpeista viranomaisten maalittamiseen puuttumiseksi maalittaminen määritellään lyhyesti näin: ” -- virkamiesten tavoitteellinen halventaminen ja häiritseminen, jossa pyrkimyksenä on vaikuttaa viranomaisten päätöksentekoon tai toimintaan”. Ilmiötä avataan myöhemmin tekstissä mm näin: virkamies pyritään esittämään puolueellisena tai poliittisena toimijana, maalittaja voi pyrkiä mobilisoimaan muita ihmisiä kampanjaan mukaan tai tarjota maalittamiselle vain verkkoalustan. Ilmiöön lasketaan kuuluvaksi myös suora tai epäsuora uhkailu kuten osoitetietojen keruu ja erilaisten materiaalien lähettäminen häirintätarkoituksessa. (Aloite ID-19121964, 1-2.) Poliisihallituksen ohjeessa Poliisiin kohdistuvan maalittamisen torjunta ja hallinta maalittaminen määritellään samansuuntaisesti. Ohjeessa huomioidaan myös poliisin henkilöstön läheisiin virkatehtäviin liittyvistä syistä kohdistuva maalittaminen. Myös Pohan ohjeessa painotetaan maalittamisen kohdistuvan organisaatioon, vaikka toiminnan kohteina ovatkin yksittäiset virkamiehet. Ohjeessa myös otetaan kantaa maalittamiseen hybridivaikuttamisena sekä sisäisen turvallisuuden vaarantajana. (POL-2019-36779, 2.)

Sekä Poliisihallituksen, Valtakunnansyyttäjäviraston ja käräjäoikeuksien laamannien esityksessä että Poliisihallituksen ohjeessa korostetaan, ettei maalittamisessa ole kyse vain virkamiehiin kohdistuvasta rikollisuusilmiöstä, vaan se voi kohdistua myös esimerkiksi toimittajiin ja tutkijoihin. Kyseisessä esityksessä kuitenkin keskitytään erityisesti rikosprosessiketjun toimijoiden maalittamiseen, huomioiden osaltaan myös muut työ- tai edustustehtäviensä vuoksi maalittamisen kohteeksi joutuvat tahot.

3. 2 Maalittaminen ei-parlamentaarisen vaikuttamisen keinona

Maalittaminen on yksi informaatio- ja hybridivaikuttamisen muoto. Kansallisessa riskiarviossa todetaan seuraavasti: ”Hybridivaikuttamisella pyritään ajamaan kiilaa eri intressipiirien väliin, kehittämään myrkyllistä ilmapiiriä väestön sisällä sekä heikentämään kansan

luottamusta julkisiin instituutioihin” (Kansallinen riskiarvio 2018, Sisäministeriön julkaisu 2019:5, 16).

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto sitoo maalittamisen osaksi suurempaa yhteiskunnan polarisoitumista, jossa luottamus oikeusvaltiota ylläpitäviin instituutioihin kuten vapaaseen tieteeeseen, mediaan ja oikeusjärjestelmään uhkaa murentua. Myös termi itsessään on politisoitunut. (Ridanpää & Pelevina 2020.)

Maalittamisen motiiveja voidaan hakea kriminologian klassisesta paineteoriasta. Ajatus siitä, että rikolliseen toimintaan voisi ajaa tilanne, jossa yksilö joutuu suljetuksi ulos yhteisöstä ja hylätyksi (Kivivuori 2013, 154), voisi olla yksi selittävä tekijä virkamiehiin kohdistuvalle maalittamiselle. Maalittajien viestit sisältävät usein suoria tai verhottuja uhkauksia, esimerkiksi fyysisestä vahingoittamisesta, tappamisesta tai raiskaamisesta. Sosiaalisen torjunnan yhteyttä aggressiivisuuden lisääntymiseen on tutkittu mm. pelitutkimuksilla, lisäksi ihmisten henkirikosfantasioita on tutkittu useissa tutkimuksissa. ”Eri tutkimusten mukaan jopa 40-60% ihmisistä ilmoittaa joskus unelmoineensa jonkun henkilön surmaamisesta, vaikka hyvin harva toteuttaa näitä fantasioita. Useimmiten väkivaltainen fantasia nousee pinnalle ongelmallisessa elämäntilanteessa tai turhauttavassa tilanteessa” (Kivivuori 2013, 153-154). Virkakoneistoa edustavan poliisimiehen maalittaminen on pyrkimys vaikuttaa tilanteessa, jossa koetaan yhteiskunta olevan epäreilu ja sulkevan tietyt jäsenet ulkopuolelleen, ilman vaikutusmahdollisuuksia. Myös radikalisoitumisen tutkimuksessa on todettu vääryyden kokemuksen olevan keskeisessä roolissa ekstremististen liikkeiden sekä radikalisoituneiden yksilöiden uskomusten narratiiville. Hallinnon vastaiset ideologiat liittyvät usein uskomukseen, että maan perusarvot tai periaatteet ovat rappeutuneet. (Berger 2019, 41 ja 122-123.)

Keskeinen maalittamisen keino on julkaista sosiaalisessa mediassa materiaalia, jossa kohteena oleva henkilö tuodaan esiin kyseenalaisessa valossa. Kohteesta kaivetaan vanhoja valokuvia, työtehtävissä kuvattuja videoita, keskustelupalstoille tai tuttavien Facebook-sivuille kirjoitettuja kommentteja, jopa yksittäisiä peukutuksia, kontekstistaan irrotettuna ja näitä käytetään todistusaineistona kyseisen henkilön korruptoituneisuudesta, alkoholismista, peittelystä seksuaalisesta suuntautumisesta tai moraalittomuudesta. Pitkäkestoinen, yksilöön kohdistuva, samaa viestiä toistava kampanja rapauttaa vähitellen kohdehenkilön uskottavuutta. Kun vastaavanlaista maalittamista kohdistuu aina uusiin poliisimiehiin, rapauttaa se vähitellen koko instituution uskottavuutta ja luotettavuutta. Tästä kertoo esimer-

kiksi keskustelupalstoilla esiintyvä Polpo – Poliittinen poliisi – termi. Yhä useampi tuntuu uskovan, että poliisi on jonkin, kulisseista ohjatun poliittisen eliitin käsinukke.

Tunnetuin julkisuudessa huomiota saanut esimerkki henkilöön työn vuoksi kohdistuneesta maalittamisesta on toimittaja Jessika Aron ja MV-lehden tapaus. Vuonna 2018 MV-lehden perustaja Ilja Janitskin sai vuoden ja kymmenen kuukauden sekä dosentti Johan Bäckman vuoden ehdollisen vankeustuomion mm. toimittaja Jessika Aron törkeästä kunnianloukkauksesta, yllytyksestä törkeään kunnianloukkaukseen sekä vainoamisesta. (Käräjäoikeuden tuomio R 18/4821, 139-140.) Maalittaminen sai alkunsa Aron Venäjän informaatiovaikuttamiseen liittyvistä artikkeleista. Erilaisissa verkkokeskusteluissa ja myös joidenkin johtavien poliitikkojen julkilausutuissa näkemyksissä tuomiota pidettiin yliampuvana ja sananvapautta rajoittavana. Katsottiin, että Aro ei ollut kokenut varsinaista vahinkoa ja oli myös ansainnut julkisen halveksunnan omalla toiminnallaan. Kyseinen tapaus on esimerkiksi kriminologian oppimisteorian mukaisesta neutralisaatio- eli selittelymallista, jossa kielletään aiheutettu vahinko sekä uhri. Uhri on mallin mukaisesti itse ansainnut kohtelunsa omalla toiminnallaan ja täten ansaitsee tulla rikoksen kohteeksi. Ääriryhmien verkkoyhteisöissä opitaan tyyppisiä rikollisuudelle suotuisia määritelmiä. Maalittaja saattaa myös saman selittelymallin mukaisesti tuomita tuomitsijan. (Kivivuori 2013, 228-231). Pro gradu -työssäni kuvasin Stormfront-äärioikeistoverkkoyhteisössä vallitsevaa mielikuvaa lainsuojattomista yksinäisistä ratsastajista, jotka suoraselkäisinä ja moraalisinä yksilöinä eivät suostuneet alistumaan yhteisön heidän näkökulmastaan moraalittomiin ja tekopyhiin vaatimuksiin. Maailmankuva yhdistää ääriajattelua ja hakkerikulttuuria: Stormfront hyödyntää ajatusta amerikkalaisen polulaarikulttuurin sankarista, joka ulkopuolisena on lähellä lainsuojatonta, tavalla joka on tunnistettavissa myös hakkerikontekstissa (Häkkinen 2001, 88). Poliisien, syyttäjien ja tuomareiden maalittamiseen syyllistyvien henkilöiden voisi olettaa omaksuneen jossain määrin samankaltaisen maailmankuvan, jossa maalitetut virkamiehet ovat korruptoituneita ja moraalittomia, eivätkä täten ole päteviä arvioimaan maalittajien mahdollista rikollisuutta.

Kirjassaan Putinin trollit Aro on kuvannut tarkasti prosesseja, joissa yksittäisiä henkilöitä on otettu tavoitteellisen maalittamiskampanjan kohteeksi poliittisista syistä, ja onnistuttu murentamaan henkilön uskottavuus täysin tekaistuilla tai kontekstistaan irrotetuilla videoilla, lausunnoilla tai vihjailuilla. Kuvatuissa tapauksissa kampanjat voidaan jäljittää tahoihin, joilla on yhteyksiä Venäjän poliittisiin vallanpitäjiin. Huomionarvoista ei tässä yhteydessä kuitenkaan ole se, kuka tai ketkä kampanjoiden takana ovat, vaan se, että yksittäisen henki-

lön ja hänen edustamansa instituution uskottavuutta on mahdollista vakavasti vahingoittaa täysin tekaistuilla väitteillä.

3.3 Hybridivaikuttaminen ja informaatiovaikuttaminen

Kyberturvallisuuden sanastossa hybridivaikuttaminen määritellään toiminnaksi, jolla pyritään erilaisia, toisiaan täydentäviä keinoja käyttäen ja kohteen heikkouksia hyödyntäen saavuttamaan omat tavoitteet. Informaatiovaikuttaminen määritellään toiminnaksi, jossa informaatiota tuottamalla, muokkaamalla tai sen saatavuutta rajoittamalla muutetaan kohteen käsityksiä tai toimintaa informaatio- ja mielipideympäristön kautta (Kyberturvallisuuden sanasto 2018, 29). Informaatiovaikuttaminen on yksi hybridivaikuttamisen menetelmistä. Termi on lähellä psykologisen sodankäynnin sekä propagandan merkityksiä, ilman jälkimmäisen suomen kielessä saamaa vahvaa negatiivista painolastia. Informaatiovaikuttamisena voidaan pitää myös esimerkiksi valtion omalle kansalle suuntaamaa strategista viestintää. (Auvinen 2019, 13-16.) Sodankäynnin tutkimuksessa korostetaan enenevässä määrin sodankäynnin informaatioulottuvuutta. Mm. Venäjän Krimin valtauksessa informaatiovaikuttamisen merkitys on ollut keskeinen, ja disinformaatiolla on onnistuttu luomaan aiheeseen liittyvää vastakkainasettelua ja epäselvyyttä laajasti myös alueen ulkopuolella (mm. Limnell 2018, 166-167; Rantapelkonen 2018, 178-180). Hybridivaikuttamiseen pyrkivien tahojen, olivat ne valtiollisia tai ei-valtiollisia, on eri yhteyksissä todettu pyrkivän hyödyntämään yhteiskunnassa piileviä kipupisteitä ja erimielisyyksiä, ja yllyttämään vastakkainasettelua erilaisten näkemysten välillä informaatiovaikuttamisen keinoin. Usein käytettyjä esimerkkejä tästä ovat myös Yhdysvaltain presidentinvaalit ja Brexit-äänestys (Mikkola 2018, 62-63 ja Limnell & Iloniemi 2018, 121-122). Vastakkainasettelun aihe voi olla toisarvoinen, tavoitteena on nimenomaan polarisaation syntyminen ja yhteiskunnan instituutioiden luotettavuuden rapauttaminen. Esimerkiksi Norjan tiedustelupalvelu havaitsi hiljattain Venäjän tavoitteellisesti yllyttäneen vastakkainasettelua Oslon ja Pohjois-Norjan välillä (Nilsen 2020).

Suomalaisessa yhteiskunnassa luottamus viranomaisiin, kuten poliisiin, Puolustusvoimiin ja pelastusviranomaisiin on kansainvälisesti tarkasteltuna poikkeuksellisen korkealla tasolla kautta eri väestöryhmien. Suomalainen yhteiskunta on kyennyt toimimaan läpinäkyvästi, ja korruptio ja viranomaisten virheet käsitellään julkisesti. (Limnell & Iloniemi 2018, 199.) Luottamus viranomaisiin ja luottamus yhteiskuntaan tekee yhteiskunnasta resilientin ja kykenevän toimimaan yhtenäisesti myös kriisitilanteessa (Yhteiskunnan turvallisuusstrate-

gia 2017, 22). Luottamus ei ole, eikä sen pitä olla pysyvä tila, vaan se on ansaittava joka päivä uudelleen. Aalto-yliopiston kyberturvallisuuden professori Jarno Limnéll arvioi yhdessä diplomaatti Jaakko Iloniemen kanssa kirjoittamassaan Uhkakuvat -kirjassa näin: ”Luottamuksen tarkoituksellinen heikentäminen – tai ilman ulkopuolista vaikuttamista tapahtuva luottamuksen vakava horjuminen – on yksi Suomen vakavimpia turvallisuushuhtia” (2018, 201). Yhteiskunnan polarisaatiokehitys nähdään kasvavana riskinä myös vuoden 2017 Ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa ja tavoitteeksi on asetettu kyky paremmin tunnistaa yhteiskuntaan laajasti kohdistuvaa hybrdivaikuttamista (2017, 11, 28).

Sisäministeriön julkaisema Kansallinen riskiarvio 2018 huomioi hybridi- ja informaatiovaikuttamisen yhtenä keskeisenä riskinä Suomelle: ”Hybrdivaikuttamisella pyritään ajamaan kiilaa eri intressipiirien väliin, kehittämään myrkyllistä ilmapiiriä väestön sisällä sekä heikentämään kansan luottamusta julkisiin instituutioihin” (2018, 16). Informaatiovaikuttamisen riskiksi nähdään erityisesti sen kyky horjuttaa luottamusta viranomaisiin ja valtionjohtoon ja rakentaa ja kiihdyttää yhteiskunnan vastakkainasetteluja (2018, 15, 25).

Sosiaalisen median ja hakukoneiden algoritmipohjaisuus polarisoi keskustelua automaattisesti tuottamalla käyttäjille sellaista sisältöä, joka heihin vetoaa. Erityisesti tunteisiin vetoavat sisällöt leviävät sosiaalisessa mediassa nopeasti ja saavat paljon reagointeja, joka nostaa niiden arvoa algoritmien näkökulmasta. Myös automatisoiduilla bottitileillä pystytään luomaan keinotekoisia vastakkainasetteluja tai levittää valheellista tietoa. (Limnéll & Iloniemi 2018, 190-196; myös Aro 2019, 59-60.) Kansallisessa riskiarviossa todetaan: ”Tunteisiin perustuvat käsitykset syntyvät nopeasti. Juuri siksi informaatiovaikuttaminen pyrkii vetoamaan ihmisen tunteisiin ja haluaa levittää omaa maailmankuvaansa siten, että totuus on toissijainen. Valheellisen tiedon oikominen julkisuudessa ei välttämättä estä jo levinnyttä väärää tietoa ja aiheutunutta vahinkoa” (2018, 24). Toimittaja Jessika Aro kertoo häneen vuosia kohdistuneen maalittamiskampanjansa alkuvaiheiden FB-ryhmän keskusteluista seuraavaa: ”He fantasioivat kuolemastani, toivoivat ydiniskua työpaikalleni ja kyseenalaistivat mielenterveyteni. -- Mitä törkeämmin joku minusta kirjoitti, sitä enemmän tykkäyksiä hänen kommenttinsa sai” (Aro 2019, 60). Algoritmien sokean logiikan mukaan kaikkein törkeimmät kommentit ovat arvokkaimpia. Tavoitteellisessa, yhteiskunnan toimintakykyä horjuttamaan tähtäävässä hybrdivaikuttamisessa voidaan hyödyntää käyttäjädataa, algoritmeja ja tekoälyä erittäin tehokkaasti: ”Nähtävissä on tulevaisuus, jossa tietojen haltijan tekoäly tietää tarkasti, millaisella viestillä kuhunkin ihmiseen kyetään milläkin hetkellä parhaiten vaikuttamaan. Tekoäly oppii koko ajan manipuloimaan ihmismieltä pa-

remmin” (Limnell & Iloniemi 2018, 194). Käyttäjien tuottama, aggressiivinen ja tunteisiin vetoava sisältö toimii hyödyllisenä polttoaineena tavoitteelliselle informaatiovaikuttamiselle.

3.4 Vihapuhe

Poliisihallituksen, Valtakunnansyyttäjänviraston ja käräjäoikeuksien laamannien lainsäädäntöesityksessä korostetaan, että maalittaminen tulee ilmiönä erottaa vihapuheesta (Lainsäädäntöesitys 17.6.2019, 1).

Euroopan neuvoston ministerikomitean vihapuhetta koskevassa suosituksessa (R 97 20) vihapuhe on sellaista ilmaisua, jolla levitetään, yllytetään, edistetään tai oikeutetaan rotuvihaa, muukalaisvihaa, antisemitismia tai muunlaista vihaa, joka perustuu suvaitsemattomuuteen mukaan lukien suvaitsemattomuus, jota ilmaistaan vihamielisenä kansallismielisyytenä ja etnosentrisyytenä, syrjintänä ja vihamielisyytenä vähemmistöjä, maahanmuuttajia ja maahanmuuttajataustaisia vastaan (Knuutila jne 2019, 15). Valtioneuvoston selvityksessä Vihan vallassa: Vihapuheen vaikutukset yhteiskunnalliseen päätöksentekoon vihapuhe on määritelty seuraavasti: ” -- halventavia, uhkaavia tai leimaavia ilmaisuja, jotka liittyvät joko puheen kohteen henkilökohtaisiin ominaisuuksiin tai joiden taustalla on suvaitsemattomuus.” (Eml, 10). Vihapuheen määritelmä siis sitoo vihapuheen erityisesti sen kohteen henkilökohtaisiin ominaisuuksiin kuten etniseen taustaan tai muuhun alisteiseen asemaan tai vähemmistöstatukseen.

Sisäministeriön Sanat ovat tekoja: vihapuheen ja nettikiusaamisen vastaisten toimien tehostaminen – julkaisussa vuodelta 2019 nostetaan myös nimenomaan poliisiin työnsä vuoksi kohdistettu vihapuhe osaksi maalittamista: ”Myös lainvalvontaviranomaiset ja oikeuslaitos ovat yhä useammin vihapuheen ja myös maalittamisen kohteena. Tällä toiminnalla pyritään vaikuttamaan oikeusvaltion ytimeen, siihen mitä ja miten rikoksia tutkitaan, miten niistä syytetään ja millaisia tuomioita rikoksista annetaan” (2019, 10) ja ”Poliisiin, syyttäjiin ja tuomioistuimiin kohdistettu vihapuhe voi olla oikeusvaltion toiminnan kannalta erittäin vakavaa” (2019, 19).

Tämän tutkimuksen puitteissa ei tarkemmin paneuduta vihapuheen ja maalittamisen semiotiikkaan. Näkemykseni mukaan vihapuhe viittaa viestinnän sisältöön, maalittaminen on

toimintastrategia. Maalittamisessa voidaan hyödyntää vihapuheeksi luokiteltavaa sisältöä, mutta näin ei aina välttämättä ole.

3.5 Doxing

Englannin kielessä käytetään maalittamisesta puhuttaessa yleisesti termiä doxing (myös doxxing), jolla viitataan tilanteeseen, jossa kohdehenkilön henkilötietoja jaetaan esimerkiksi keskustelupalstalla ja täten yllytetään muita kohdistamaan henkilöön häirintää ja uhkailua: ”Doxaus on verkossa tapahtuvaa häirintää, jossa vihamielinen taho vahingoittaa toista jakamalla henkilöllisyyden yksilöivää tai arkaluontoista tietoa”. (Snyder ym. 2017, 1). Maalittaminen voi olla kohteen henkilötietojen jakamista, mutta sillä voidaan ymmärtää myös muunlaista toimintaa, esimerkiksi sähköpostitse tai muissa kanavissa kohdehenkilölle kanavoitua viestitulvaa tai somessa tapahtuvaa kohteen esille nostamista valheellisessa kontekstissa. Lisäksi maalittamisella voidaan tarkoittaa täysin yksityisesti tapahtuvaa toimintaa, kuten uhkailua puhelimitse.

3.6 Targeting, non-lethal targeting

Maalittaminen (targeting) terminä juontuu militaarisesta kontekstista, jossa se tarkoittaa vihollisen heikentämistä kohdistamalla hyökkäys strategiseen avainkohteeseen. Eikuolettava maalittaminen (non-lethal targeting) viittaa taktiikkaan, jossa maalittaminen tapahtuu nimenomaan ei-väkivaltaisilla keinoilla, kuten informaatiovaikuttamisella. Esimerkiksi tulevaisuuden sodankäyntiä tutkinut sotatieteen professori Jari Rantapelkonen käyttää termiä maalittaminen kuvaillessaan tilannetta Afganistanissa, jossa valtasuhteet ovat sotien ja vallanvaihdosten jäljiltä monimutkaisia ja sekavia, ja taistelu vallasta heimojen ja etnisten ryhmien johtajien, erilaisten sotapäälliköiden ja presidentin välillä tapahtuu nimenomaan suostuttelun, vakuuttamisen ja informaatiovaikuttamisen keinoin (Rantapelkonen 2005, 145).

3.7 Trollaus

Netissä omaksi toimintakulttuurikseen on muodostunut ns. trollaus, jossa tahallisesti lietsootaan vastakkaisia näkemyksiä esimerkiksi osallistumalla keskusteluun hännästä. Trollauksella voi olla monenlaisia motiiveja, vaihdellen yksinkertaisesta ajanvietteestä ja viihteestä järjestäytyneeseen, ammattimaiseen toimintaan. Trollaus voi kohdistua satunnaisiin,

yksittäisiin ihmisiin, jotka ovat helposti vedettävissä mukaan kiistelyyn tai ovat jostain syystä hyvin haavoittuvaisia. Ginger Gorman kertoo kirjassaan *Troll Hunting – Inside the world of online hate and its human fallout* Markista, jolle trollaus on sadistista viihdettä. Hän kohdistaa trollauksen mahdollisimman heikkoihin kohteisiin, esimerkiksi lapsensa menettäneisiin vanhempiin, erilaisiin vähemmistöihin ja henkisesti epävakaisiin yksilöihin. Hänen tavoitteensa on vain saada aikaan mahdollisimman suuri emotionaalinen vaikutus kohteessaan. (Gorman 2019, 21-21.) Tämän tyyppinen, hivin vuoksi tehty trollaus vaikuttaa vetoavan erityisesti valkoisiin miehiin, jotka kokevat olevansa altavastaajan asemassa. Trollaus kohdistuu ensisijaisesti naisiin, vähemmistöihin, ja muihin asemaltaan heikompiin ihmisryhmiin ja on usein sisällöltään rasistista, seksististä ja homofobista (mm. Phillips, s. 53-55). Tavoitteena voi olla jonkinlainen kosto tai vallantunteen hakeminen.

Toisaalta poliittisesti motivoitunut trollaus voi kohdistua ensisijaisesti julkisuudessa esiintyviin ja / tai auktoriteetteja, instituutioita tai viranomaistahoja edustaviin henkilöihin (Gorman 2019, 22-23). Mahdollisesti tunnetuin esimerkki järjestäytyneestä trollauksesta on aktivistiryhmä Anonymous, jonka toiminta on vuosien saatossa siirtynyt alun hivin vuoksi tehdyistä näyttävistä piloista yhä poliittisempaan suuntaan. Anonymous on ottanut pilojensa kohteiksi tahoja, joiden se on katsonut käyttävän valtaa jollain tavalla väärin, kuten skientologikirkko, USA:n hallitus, ISIS, tai suurta taloudellista valtaa käyttävät rahoitusalan yritykset. Vakavissakin verkkoiskuissa Anonymous säilyttää trollauksen ja viihdyttävyyden elementin, joka samalla voi yhdistyä hyvinkin julmaan henkilöön kohdistuvaan koston. Anonymous toimii sijaiskanavana purkaa poliittista turhautuneisuutta ja se edustaa nykypäivän Robin Hood -asetelmaa, jossa jalot veijarit nousevat puolustamaan köyhää kansaa rikasta eliittiä vastaan. (Travaglino 2019, 165-167.) Poliittisesti motivoitu trollaus oikeutetaan kriminologien neutralisaatioteorian mukaisesti korkeammalla tavoitteella (Kivivuori 2013, 230-231). Vaikka trollaajat ehkä ymmärtävät aiheuttavansa yksittäisille henkilöille vahinkoa, ajatellaan että trollauksen kohteet ovat oikeutettu ja väistämätön uhri suuremman tavoitteen vuoksi. Tässä trollausta käytetään ei-parlamentaarisen vaikuttamisen välineenä.

Skaalan poliittisesti motivoitunutta laitaa edustaa Jessika Aron kirjassa *Putinin Trollit* kuvailema Venäjän ammattimaisesti järjestynyt trolliarmeija, jonka tehtävänä on luoda eripuraa ja yhteiskunnallista epävakautta kohdemaihinsa.

3.8 Maalittaminen työturvallisuusongelmana

Maalittaminen kohdistuu poliisimiehiin ensisijaisesti työtehtävien johdosta. Kyseessä on siis työturvallisuusasia, josta huolehtiminen on lain mukaan työnantajan tehtävä: ”Työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä” (Työturvallisuuslaki 2:8§). Rantaeskola ym. määrittelevät kirjassa Haastavat asiakastilanteet asiakastyössä väkivallan ja henkisen väkivallan seuraavasti: ”Henkinen väkivalta sisältää muun muassa sanallisen loukkaamisen, kiusaamisen, häirinnän ja uhkailun” (2014, 6) ja ”Asiakastyöväkivallalla taas tarkoitetaan työnantajan ja työsuhteen ulkopuolisen tahon, kuten asiakkaan, potilaan, palvelun käyttäjän tai omaisen, joko työntekijään tai työnantajan edustajaan kohdistamaa tekoa, joka liittyy työhön tai ammatti-asemaan” (2014, 7). Maalittaminen täyttää tässä esitetyt asiakastyöväkivallan ja henkisen väkivallan määritelmät.

Maalittaminen, vihapuhe ja uhkailu koskevat poliisin lisäksi useita muita ammattiryhmiä, esimerkiksi toimittajia, tutkijoita ja poliitikkoja. Esimerkiksi YLE on reagoinut asiaan laatimalla Turvallisemman vuorovaikutuksen ohjeen (YLE 2019). Tietoturvaohjeistuksen lisäksi ohjeissa painotetaan työterveyden ja turvallisuusosaston roolia, ja kannustetaan olemaan esimiehiin yhteydessä matalalla kynnyksellä. Myös Poliisihallitus on hiljattain julkaissut sisäisen ohjeen maalittamisen torjuntaan ja hallintaan (POL-2019-36779).

Yksi keskustelua herättänyt keino poliisien suojaamiseksi maalittamiselta on ollut nimilaattojen käytöstä luopuminen. Poliisihallitus teki lokakuussa 2017 asiasta sisäministeriölle esityksen, jossa ehdotetaan, että nimilaatan käytöstä luovuttaisiin kokonaan ja se korvattaisiin tunnistelaatalla. Kirjeessä viitattiin erityisesti informatiovaikuttamisen tuomaan haittaan poliisin työlle. (Poliisihallituksen kirje POL-2017-27035.)

Poliisiammattikorkeakoulun opiskelija Antti Melasniemi teki vuonna 2018 opinnäytetyön poliisien näkemyksistä nimilaattojen käyttöön. Opinnäytetyön haastatteluiden suurimpana yhdistävänä tekijänä nousi esille informatiovaikuttaminen, vaikka sitä ei haastattelukysymyksissä nostettu esille. (Melasniemi 2018, 53-54 sekä 58-59.)

Keskeisenä punnittavana asiana lain näkökulmasta on perustuslain edellyttämä poliisimiehen yksilöitävyys ja toisaalta poliisimiehen myös perustuslain suoma yksityiselämän suoja. Yksilöitävyydestä säädetään poliisilaissa (PolL 1:8§) ja nimilaatasta virkapukuasetuksessa.

Virkamies vastaa toiminnastaan henkilökohtaisesti, joten jokainen poliisimies tulee olla yksilöitävissä. Kysymys on siitä, tapahtuuko tämä nimilaatalla niin, että henkilö on välittömästi tunnistettavissa tilanteessa vai riittääkö, että tietyn toimenpiteen tehnyt henkilö on selvitettävissä muun tunnistelaatan avulla tarvittaessa jälkikäteen.

Tällä hetkellä nimilaatoista ei olla luovuttu, mutta erityistilanteissa nimilaatan luopumisesta päättää tilanteen johtaja. Erityisjoukoilla kuten JOUHA, VATI ja Karhuryhmä on kuitenkin käytössä tunnisteet.

3.9 Maalittamisen kriminalisointi

Maalittaminen on uudehko ilmiö ja noussut vakavaksi ongelmaksi viranomaisten kannalta vasta viime vuosina. Joulukuussa 2018 käräjäoikeuksien laamannit jättivät oikeusministeriölle lainsäädäntöesityksen, johon Oikeusministeriö vastasi huhtikuussa 2019 (VN/7189/2018). Kesäkuussa 2019 Poliisihallitus, Valtakunnansyyttäjänvirasto ja käräjäoikeuksien laamannit ovat yhdessä jättäneet oikeusministeriölle lainsäädäntöesityksen viranomaisten maalittamiseen puuttumiseksi (Aloite ID-19121964).

Rikoslaki ei tunne maalittamista omana ilmiönään, vaan maalittamista käsitellään oikeusprosessissa seuraavilla rikosnimikkeillä: virkamiehen vastustaminen (RL 16:2§), virkamiehen väkivaltainen vastustaminen (RL 16:1§), haitanteko virkamiehelle (RL16:3§), viestintärauhan rikkominen (RL 24:1a§); yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen ja sen törkeä tekemuoto (RL 24:8§ ja 24:8a§); kunnianloukkaus ja sen törkeä tekemuoto (RL24:9§ ja RL 24:10§) laiton uhkaus (RL25:7§) ja vainoaminen (RL 25:7a§). Näistä ainoastaan RL 16 luvun tunnusmerkistöt ja vainoaminen ovat yleisen syytteen alaisia rikoksia. (Aloite ID-191219644, 4) Syytteen nostamisen jäädessä uhrin vastuulle toimintaan ei välttämättä puututa millään lailla. Uhrin kannalta syytteen nostaminen voi olla liian raskas prosessi. Toisaalta voidaan myös pelätä, että syytteen nostaminen vain aktivoi maalittajaa jatkamaan toimintaansa. Koska maalittamista ei ole määritelty omaksi rikokseksi, ei se myöskään hahmotu ilmiönä, ja toiminnan mahdollinen organisoituminen uhkaa jäädä havaitsematta (Haaranen 2019). Lisäksi valtaosa kyseisistä rikosnimikkeistä ei mahdollista rangaistusasteikkonsa puolesta pakkokeinolain 10:25§ mukaista telesoitteen tai telepääte-laitteen yksilöintitietojen hankkimista tai poliisilain 5:25§ mukaista yksilöintitietojen hankkimista. Tämä käytännössä estää usein anonyymisti tehdyn kirjoittelun tekijän tunnistamisen ja sitä kautta esitutkinnan. (Helsingin käräjäoikeuden lainsäädäntöesitys 2018, 3)

Helsingin käräjäoikeus jätti 19.12.2018 Oikeusministeriölle lainsäädäntöesityksen Lainkäyttöhenkilöstön rikosoikeudellisesta suojasta vihamielistä mediavaikuttamista vastaan. Esityksessä on tehty seuraavat ehdotukset: Rikoslain 16 lukuun (Rikoksista viranomaisia vastaan) lisättäisiin kriminalisointi, joka koskisi virkamiehen yksityisyyden piiriin kuuluvan sellaisen tiedon oikeudetonta käyttämistä, joka voisi vaarantaa virkamiehen tai hänen läheisensä henkilökohtaisen turvallisuuden tai vapauden tai vaarantaa hänen virkatehtävänsä. Tämän rangaistusasteikon esitettiin olevan sellainen, että se mahdollistaisi pakkokeinojen ja yksilötietojen hankkimisen käytön rikostutkinnassa.

Lakiin eräistä oikeudenkäynneistä valtion palveluksessa oleville aiheutuvien kustannusten korvaamisesta valtion varoista esitettiin lisäys, jossa henkeen ja terveyteen (RL 21) sekä henkilökohtaiseen vapauteen (RL 25) kohdistuvien rikosten lisäksi huomioitaisiin myös yksityisyyteen, rauhaan tai kunniaan kohdistuneet rikokset. Lisäksi kyseisten rikosten osalta asianomistajalla olisi aina oikeus oikeudenkäyntiavustajaan.

Oikeusministeriön muistiossa 9.4.2019 on todettu, ettei lainsäädäntöesitys anna aiheutta toimenpiteisiin. Muistiossa perusteltiin näkemystä rikoslain 16 luvun muutoksen osalta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen sananvapauden, yksityisyyden ja muiden oikeuksien punnintaa koskevalla oikeuskäytännöllä. Lisäksi todettiin, ettei nykyisessä menettelyssä vaikuta olevan sellaisia soveltamisongelmia, jotka aiheuttaisivat pakottavaa tarvetta uuden rangaistussäännön laatimiseksi. Muistiossa vedottiin lainsäädännön ultima ratio -periaatteeseen, jonka mukaan teon rangaistavaksi säätäminen on vasta viimeinen keino oikeushyvä loukkaavan menettelyn estämiseksi. Lisäksi huomautettiin, ettei rangaistusasteikkoa voida määritellä sen mukaan, minkä tutkintakeinojen halutaan olevan käytettävissä. Oikeudenkäynnin kustannuksista sekä oikeudesta avustajaan oikeusministeriö arvioi, että tämä aiheuttaisi mahdollisesti valtion menojen merkittävää kasvua, sillä samaa säädöstä tulisi soveltaa kaikkien julkisyhteisöjen palveluksessa oleviin henkilöihin. Oikeus avustajaan myös yksityisyyteen, rauhaan ja kunniaan kohdistuvissa rikoksissa myös asettaisi muut kuin valtion palveluksessa olevat asianomistajat eriarvoiseen asemaan.

Poliisihallituksen, Valtakunnansyyttäjävirston ja käräjäoikeuksien laamannien yhdessä kesäkuussa jättämä aloite huomioi aiemmin käydyn dialogin ja teki tarkennetut esitykset lainsäädännön muutostarpeista. Tätä esitystä tukivat 1.7.2019 kirjelmällä myös Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry, Suomen Lakimiesliitto ry, Suomen Syyttäjähdistys ry, Suomen

tuomariliitto ry sekä Suomen Kihlakunnanvoudit ry (Dn:o 63/5/2019). Aloitteessa esitettiin kolmea muutosta nykyiseen lainsäädäntöön. Ensinnäkin, esitettiin että maalittamisessa usein käytetyt RL 24 tunnusmerkistöt viestintärauhan rikkominen, laiton uhkaus, kunnianloukkaus ja yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen muutettaisiin virallisen syytteen alaisiksi rikoksiksi, silloin kun rikoksen kohteena on virkamies, työntekijä tai näiden läheinen, virkamiehen tai työntekijän työtehtäviin liittyvistä syistä. Muutosta perustellaan sillä, että maalittamisen kohteeksi joutuvan virkamiehen on kohtuutonta odottaa tekevän päätöksen rangaistuksen vaatimisesta itse. Lisäksi aloitteessa katsotaan, että näiden rikosten kohteena ei ole pelkästään virkamies yksilönä, vaan tavoitteena on aina organisaatioon vaikuttaminen ja suojeltava oikeushyvä on valtiovallan auktoriteetti ja luotettavuus. Syytteen alaisuuden laajentaminen virkamiehistä kaikkiin työntekijöihin suojelisi myös esimerkiksi toimittajia, jotka joutuvat maalituksen kohteeksi työnsä vuoksi. (Dn:o 63/5/2019, 4-7.)

Toiseksi esitettiin rikoslain 16 luvun täysin uutta tunnusmerkistöä viranomaisten maalittamisesta. Perusteluna tälle esitettiin, että nykyiset rikoslain tunnusmerkistöt eivät riitä kattamaan kaikkia maalittamistapauksia. Maalittamistapauksista vain pieni osa istuu nykyisiin RL 16 tekotapoihin mm. kausaliteettiedellytyksen tai väkivallan käytön tai sillä uhkaamisen edellytysten vuoksi. Maalittamiselle on myös ominaista joukkovoiman hyväksikäyttö, jolloin yksittäinen teko voi itsenäisesti arvioituna olla vähäinen, mutta joukkoistettuna ne voivat aiheuttaa paljon vahinkoa. (Dn:o 63/5/2019, 7-10.)

Kolmanneksi esitettiin, että oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevien säännösten ajantasaisuutta ja kattavuutta tarkasteltaisiin vastaamaan nykyhetkeä. Maalittamisen kohteeksi joutuvat virkamiehet joutuvat usein myös haittaamistarkoituksessa tehtyjen tiedusteluiden, pyyntöjen ja kanteluiden kohteeksi, minkä lisäksi saatetaan käynnistää rikos- tai vahingonkorvausprosesseja. (Dn:o 63/5/2019, 10-14.)

Maalittamisen kriminalisointipyrkimyksiä on julkisessa keskustelussa arvosteltu siitä, että se rajoittaisi keskeistä perusoikeutta, sananvapautta (PL 12§ 1 mom). On kuitenkin huomattava, että myös sananvapauden käyttöön voidaan puuttua, mikäli se rikkoo muiden perustuslaillisia oikeuksia esimerkiksi henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen tai yksityiselämän suojaan (PL 7§ ja 10§). (Ridanpää & Pelevina 2020.)

4 TYÖN METODOLOGIA JA AINEISTO

Opinnäytetyöni kohteena on maalittamisen uhreiksi joutuneet poliisimiehet ja heidän kokemuksensa. Maalittamista ei tunnisteta rikoslaissa omana nimikkeensä, mutta maalittamisen monet ilmenemismuodot voivat täyttää eri rikosnimikkeiden tunnusmerkistöjä. Kaikissa nyt haastatelluissa tapauksissa teot ovat täyttäneet eri rikosten kriteeristöjä, vaikka kaikista ei ole syytettä nostettukaan. Tämän vuoksi ja käytännöllisyyden vuoksi käsittelen opinnäytetyössäni maalittajia rikoksen tekijöinä ja maalituksen kohteita rikoksen uhreina, vaikka tiukasti tulkiten maalittaminen sinänsä ei rikollista toimintaa olekaan.

Opinnäytetyöni istuu yhteiskuntatutkimuksen ja kriminologian viitekehykseen: ”Kriminologian tehtävänä on tutkia: Rikollisuutta sosiaalisena ilmiönä; Rikoksentekijöitä ja heidän uhrejaan; Yhteiskunnan toimenpiteitä, joilla pyritään vaikuttamaan rikollisuuteen ja sen seurauksiin.” Tarkemmin täsmennettynä työni liikkuu viktinologian eli rikoksen kohteiden ja uhrien tutkimuksen osa-alueella. (Kiehelä 1996, 31.)

4.1 Metodologia

Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena on ymmärtää ilmiötä sen kohteena olevien henkilöiden näkökulmasta ja niistä merkityksistä, joita ihmiset kohteena olevalle asialle antavat (Puusa & Juuti 2020, 9). Opinnäytetyössäni tutkimuksen kohteena on maalitettujen poliisimiesten subjektiivinen kokemus maalittamisesta ja sen seurauksista. Tutkimuksen metodina on teemahaastattelu tai puolistrukturoitu haastattelu. Teemahaastattelu ”tuo tutkittavien äänen kuuluviin -- Teemahaastattelu ottaa huomioon sen, että ihmisten tulkinnat asioista ja heidän asioilleen antamansa merkitykset ovat keskeisiä, samoin kuin sen, että merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa” (Hirsjärvi 2004, 48). Tavoitteena tutkimuksessa on ollut nimenomaan antaa ääni maalittamista kokeneille. Täysin strukturoitu haastattelu sitoi si haastateltavat tutkijan ennalta asettamiin oletuksiin ja merkityksiin, joka ei tavoitteen näkökulmasta ole mielekästä. Maalittaminen ei myöskään ole terminä yksiselitteinen, ja strukturoidumpi haastattelu myös vaatisi ilmiön parempaa ymmärrystä ennalta.

Haastattelujen alustavat teemat olen muodostanut tutustuttuani maalittamisen kokemuksiin muissa yhteyksissä, kuten Jessika Aron oikeudenkäynnin asiakirjoihin ja mediassa käsiteltyihin maalittamiskokemuksiin (esim. Ali-Hokka & Hyytinen 2019) sekä käytyäni alustavia keskusteluita maalittamista kokeneiden poliisien kanssa.

Haastattelut on tehty yksilöhaastatteluina. Tähän on selkeä syy: Haastateltavat haluavat pysyä anonyymeinä, joten vain haastatteliija eli minä tiedän heidän henkilöllisyytensä. Yksilöhaastattelu on antanut haastateltaville vapauden jakaa myös negatiivisia kokemuksia ja antaa kritiikkiä organisaation, esimiesten ja työyhteisön reagoinnista. Haastateltavat edustavat harkinnanvaraista näytettä kaikista maalittamista kohdanneista poliisimiehistä (Hirsjärvi 2004, 59). Haastateltavia on neljä, ja heidät on valittu noin kymmenen tarjolla olleen haastateltavan joukosta, valiten erilaisia kokemuksia ja erilaisia taustoja edustavat henkilöt. Neljän hengen haastattelemisen ja haastatteluista saatavan materiaalin laajuus on realistisessa suhteessa opinnäytetyölle määriteltynä kohtuullisen suppea työmäärään. Neljän hengen näyte antaa myös jo mahdollisuuden löytää yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia henkilöiden kokemuksissa. Näytteen ei voi katsoa olevan edustava eikä saturoivan aihepiiriä, vaan lisää henkilöitä haastattelemalla löytyisi epäilemättä lisää erilaisia kokemuksia. Lisäksi on huomioitava, että haastateltavien joukko on valikoitunut nimenomaan niiden parista, jotka ovat kokeneet aiheen tärkeäksi. On siis mahdollista, että toisentyyppisellä kohdehenkilöiden valinnalla ja toisentyyppisellä metodilla, esimerkiksi tilastolliseen otantaan perustuvalla kyselyllä, saataisiin hyvin toisentyyppisiä tuloksia. (Hirsjärvi 2004, 58-60 ja Kiehilä 1996, 51-54.)

Haastattelujen sisällöt on purettu haastatteluista nousevien teemojen mukaisesti, jotka eivät ole täysin yksi yhteen alustavien teemojen kanssa. Olen siis antanut aineiston johdattaa lopputulemaa induktiivisesti (Hirsjärvi 2004, 136). Aineiston keruun jälkeen olen vielä tarkentanut tutkimusongelmaa, jolloin aineisto ja tutkimusongelma ovat käyneet kvalitatiiviselle analyysille tyypillistä vuoropuhelua ja lopulliset tutkimuskysymykset ovat täsmentyneet sekä aineiston että kiinnostavuuden eli tiedonintressin perusteella (Ruusuvuori 2010, 13 ja 82). Ennalta haarukoimani teemat ovat osittain, mutta eivät täydellisesti löydettävissä haastattelujen sisällöistä, ja haastatteluissa nousi esille uusia näkökulmia, jotka ovat vaikuttaneet analyysiin. Ennalta antamani teemat ovat siis luoneet jonkinlaiset kehykset haastatteluille, mutta haastateltavien painotukset ovat vaikuttaneet lopulliseen tutkimusongelmaan.

4.2 Aineiston kuvaus ja hankintaprosessi

Hain haastateltavia olemalla sähköpostitse yhteydessä eri tahoihin kuten Suomen Poliisijärjestöjen Liittoon, Poliisihallitukseen, poliisilaitoksiin ja yksittäisiin poliisimiehiin. Säh-

köpostissa oli pyyntö välittää viestiä poliiseille, jotka voisivat olla halukkaita avaamaan kokemuksiaan opinnäytetyössä, sekä lyhyt tiedote opinnäytetyön sisällöstä, tavoitteista ja omasta motivaatiostani työn tekemiseen. Jo tässä vaiheessa ilmaisin selkeästi, että haastatteluvien nimet eivät tule muiden kuin minun tietooni, ja että haastattelujen sisällöt käsitellään niin etteivät ne ole yksilöitävissä. Pyynnöt poikivat kymmenkunta yhteydenottoa. Keskustelin usean tarjolla olleen haastateltavan kanssa, joiden joukosta valitsin haastateltavat niin, että he edustivat erityyppisiä kokemuksia ja taustoja. Näissä keskusteluissa on käyty läpi ensisijaisesti konkreettisia asioita: Mitä on tapahtunut, milloin, miten, mihin se on johtanut. Alustavat keskustelut on käyty joko puhelimitse tai kasvokkain. Olen mahdollisuuksien mukaan myös tutustunut valikoitujen tapausten tuomiopöytäkirjoihin. Teema-haastatteluja on tehty neljä. Varsinaiset haastattelut on tehty henkilökohtaisessa tapaamisessa. Ennen haastattelua toimitin haastateltaville sähköpostitse teemat, joihin haluaisin keskustelussa paneutua, mutta itse haastattelut olivat vapaamuotoisia (Liite 1). Teemat muotoutuivat pitkälti alustavien keskusteluiden pohjalta. Haastatteluiden sisällön purkuvaiheessa teemat ovat jossain määrin muuttuneet tai tarkentuneet alkuperäisestä, noudattaakseen haastatteluissa esille nousseita teemoja. Vastaukset on anonymisoitu, eli niitä on käytetty keskenään rinnakkain niin, ettei yhden haastateltavan vastauksia yhdistetä muihin tekstiviitteillä, tunnisteilla tai muutoin.

5 HAASTATTELUT

Opinnäyteyötä varten on haastateltu neljä poliisimiestä. Mukana on sekä miehiä että naisia ja poliiseja sekä kenttätehtävistä että tutkinnasta. Kaikki haastattelemani poliisimiehet olivat pitkän uran tehneitä, kokeneita poliiseja. Heillä on vähintään kahdenkymmenen vuoden kokemus poliisin työstä. Joillakin on merkittävä asema poliisiorganisaatiossa, ja jotkut heistä ovat myös työnsä vuoksi paljon julkisuudessa.

Kaikille joutuminen maalittamisen kohteeksi on ollut raskas ja pitkäkestoinen prosessi. Joillekin maalittamisen kohteeksi joutuminen on ollut uran vaikein kokemus. Kaikki myös kokivat, että aiheen tutkiminen on erittäin tärkeää, ja ilmiön tunnistaminen ja siihen reagoiminen poliisiorganisaation taholta on lapsenkengissä. Toki haastateltavaksi on luonnollisestikin tarjoutunut sellaisia henkilöitä, joiden mielestä aihe on tärkeä. Voi olla, että kaikki maalituksen kohteeksi joutuneet eivät ole kokeneet tilannetta erityisen raskaana, eivätkä siten myöskään koe tarvetta puhua siitä.

Jotta maalittamisen problematiikasta voidaan järkevästi keskustella, on tärkeää rakentaa yhteinen ymmärrys siitä, mistä on kyse. Maalittamista voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta, kuten maalittajan motiivin ja tavoitteet sekä konkreettiset teot ja niiden seuraukset sekä yksilön että yhteiskunnan tasolla. Haastatteluissa on keskitytty maalittamisen seurauksiin kohdehenkilön osalta sekä niihin ajatuksiin, mitä heillä on maalittamiselta suojautumiseen työsuojelun ja lainsäädännön näkökulmasta. Lopuksi on myös pohdittu maalittamisen vaikutuksia poliisitoimintaan ja tätä kautta yhteiskunnan toimintakykyyn. Maalittajien motiivien ja tavoitteiden tutkiminen olisi mahdollinen jatkotyön aihe.

Haastateltavat korostivat, että työhön liittyvä, kovakin arvostelu on täysin hyväksyttävää. Poliisin työn luonteeseen julkisen vallan käyttäjänä kuuluu, että toiminnan kohteeksi joutuvat henkilöt tekevät kanteluita ja omasta toiminnastaan joutuu antamaan selvityksiä. Kun taas siirrytään ammatillisista asioista henkilökohtaiselle tasolle, keskustelu muuttuu epäasialliseksi eikä sitä tulisi hyväksyä.

5.1 Maalittamisen laukaisevat tilanteet

Haastateltujen kokemuksissa maalittaminen on käynnistynyt erilaisissa tilanteissa ja ennalta arvaamatta. Kohde voi olla esimerkiksi tutkinnanjohtaja, joka on määrännyt henkilöön kohdistuvista pakkokeinoista, tai kuka tahansa jutun tutkijoista, joka on jollain tavalla henkilön kanssa tekemisissä tai nimenä papereissa. Kohde voi myös vaihtua tutkijasta toiseen. Kenttätehtävissä maalituksen kohteeksi voi joutua yksittäinen kentällä henkilön kanssa tekemisissä ollut poliisi, tai jonkin päätöksen tai linjauksen takana oleva kenttäjohtaja. Maalitus voi käynnistyä tai uudelleen aktivoitua tilanteissa, joissa poliisi on julkisuudessa esimerkiksi yksittäisen rikoksen tutkintaan liittyen. Asiaan liittyvä oikeudenkäynti voi myös aktivoida maalittajaa tai hänen kanssaan saman mielisiä jatkamaan toimintaa. On vaikeaa ennakoida, milloin joku henkilö haluaa kohdistaa yksittäiseen poliisimieheen maalittamisen kaltaista toimintaa, tai myöskään kenet maalittaja valitsee kohteekseen.

Maalittajan motiivina on haastattelemisani tapauksissa ollut jonkinlainen henkilökohtainen loukkaantuminen yksittäisen poliisimiehen tai koko tutkinta/kenttäryhmän toiminnasta. Rikostutkinnan kohteena ollut henkilö on voinut kokea tulleen poliisin taholta väärin kohdelluksi, ja hän on alkanut kohdistaa poliisiin epäasiallista viestittelyä, joka on ajan myötä muuttunut herjaavammaksi ja uhkaavammaksi. Maalittaja on hakenut omalle näke-

mykselleen tukea julkisilla alustoilla tapahtuvalla mustamaalaamisella tai panettelulla, jolloin muut voivat ilmaista tukensa kommentoimalla ja jakamalla sisältöjä.

Maalittaminen voi olla myös poliittisesti motivoitunutta, tai koetulle vääryydelle haetaan poliittisia perusteita. Tällöin maalittaja katsoo, että poliisi edustaa oman arvomaailman vastaista toimintaa tai pyrkii suojelemaan poliittista vastustajaa. Erityisesti poliisit, jotka ovat tekemisissä maahanmuuton tai vihapuheen kanssa, joutuvat herkästi maalittamisen kohteiksi.

Maalittamisen tavoitteiksi haastateltavat arvioivat halun vaikuttaa yksittäisen poliisin tai koko poliisiorganisaation toimintaan. Eräs haastateltava arvioi, että tavoitteena on ollut sekä vaikuttaa yksittäisen poliisimiehen ratkaisuihin – että tämä välttäisi tekemästä toimenpiteitä, jotka kohdistuvat negatiivisesti kyseiseen henkilöön – sekä vaikuttaa laajemmin organisaatioon siten, että muut vastaavassa tehtävässä olevat poliisimiehet joutuisivat miettimään haluavatko tehdä jonkin toimenpiteen tietyn henkilön kohdalla. Maalittamisen uhalla haluttaisiin siis luoda pelotevaikutus.

5.2 Maalittaminen tekoina

Haastateltaviin on kohdistettu monentyyppistä toimintaa. Asiattomia sähköpostiviestejä, tekstiviestejä, puheluita ja ääniviestejä poliisin virallisiin yhteystietoihin sekä henkilökohdaisiin yhteystietoihin, silloin kun ne on saatu selville. Törkeää julkista ja henkilökohtaisuksiin menevää arvostelua, panettelua, mustamaalaamista ja haukkumista erilaisilla foorumeilla, verkkoyhteisöissä, keskustelupalstoilla ja sosiaalisen median kanavissa kuten Facebookissa, VKontaktissa ja Twitterissä. Maalittaminen on myös ilmennyt mustamaalaavina ja herjaavina sähköpostikampanjoina, joiden jakelulistoilla voi olla henkilöitä Poliisihallituksesta eduskuntaan ja mediaan. Aiheena on ollut kohteen ulkonäkö, seksuaalisuus, kuvitellut virkarikokset ja korruptoituneisuus. Maalituksen kohteiden tietoja, myös turvakiellon alaisia yhteystietoja ja kuvia on kaivettu esille ja julkaistu eri alustoilla. Kohteille on vihjailtu, että maalittaja tietää missä poliisi asu ja tietää missä tämän lapset käyvät koulua, sekä annettu ymmärtää, että maalittaja tulee kotiovelle. Puheluita on nauhoitettu salaa ja julkaistu eri alustoilla. Kentällä tehtävää työtä on videoitu ja videoita jaettu YouTubeissa tai muilla alustoilla. Maalittamiseen on myös liittynyt kanteluiden ja valitusten tehtailua. Maalittaminen on myös ilmennyt erilaisissa poliittisesti värittyneissä pienmedioissa julkaistuina juttuina.

Useampi haastateltava halusi korostaa sitä, että tutkintapyynnot ja kantelut ovat normaali osa poliisin työtä, eikä niissä sinänsä ole ongelmaa. Myöskään ammattitaidon julkinenkaan arvostelu ei ole kiellettyä, vaikka se voi ikävältä tuntuakin. Mutta maalittamisen raja ylittää silloin kun arvostelu on asiatonta, se kohdistuu henkilöön ja hänen ulkonäköönsä, seksuaalisuuteensa tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, tai kun se sisältää törkeästi kunniaa loukkaavaa materiaalia, valheita, vihjailuja ja mustamaalausta. Jokainen haastateltava suhtautui äärimäisen tiukasti perheen ja muiden läheisten sotkemisen mukaan maalittamiseen – se oli raja, jossa viimeistään asia vietiin oikeusprosessiin.

Joissain tilanteissa maalittaminen on rajautunut yhden tai kahden henkilön toimintaan, joka ei ole saanut laajempaa huomiota. Toisissa tapauksissa taas maalittamisen seurauksena kymmenet tai sadat ihmiset ovat aktivoituneet mukaan maalittamiseen, ja kommentoineet ja jakaneet herjaavia sisältöjä edelleen. Eräs haastateltava kertoi joskus silmälleen häntä panettelevan verkkosisällön kommenttipalstaa, jossa oli kymmeniä tai satoja kommentteja. Hänen piti muistuttaa itselleen, että vaikka kommenttoijien määrä on valtava, se on silti häviävän pieni prosentuaalinen osuus väestöstä.

Eräs haastateltava huomautti, että maalittaja ei kohdenna viestiään vain kyseiselle poliisimiehelle tai pienelle porukalle, vaan tavoitteena on saavuttaa iso osa väestöä ja näin saada omalle näkemykselle mahdollisimman suuri vaikutus. Mahdollisuus mielipidevaikuttamiseen myös on, ellei lukijoilla ole kriittistä arviointikykyä ja medialukutaitoa.

5.3 Maalittamisen vaikutukset kohdehenkilöihin ja läheisiin

Vaikutus kohdehenkilöön

Maalittaminen on haastatelluissa tapauksissa kestänyt vuosia. Pitkäkestoinen, painostava tilanne on ollut haastatelluille pääosin raskas kokemus. ”Meillä on jokaisella pehmeät kohamme, vaikka on työn karaisema”, totesi yksi haastateltava. Eräs haastateltava koki, että maalittaminen ei ole juuri vaikuttanut häneen pääasiassa hänen oman suhtautumisensa sekä helpon elämäntilanteensa vuoksi. Hänellä ei ole esimerkiksi pieniä lapsia, joita tarvitsisi suojella tilanteelta. Hän kuitenkin korosti, että tilanne voi tilannekohtaisesti olla hyvin raskas, ja poliisiorganisaation vastuulla on puuttua ja varmistaa työntekijän hyvinvointi tilanteessa.

Eräs haastateltava kuvasi, kuinka asia mieltii esimerkiksi yön tunteina tai yksin autoa ajassa. Hän pohtii, miten toimisi, jos omalle pihalle tulisi joku tuntematon henkilö. Hän oli hyväksynyt ajatuksen, että ei välttämättä pystyisi toimimaan tilanteessa ammattimaisesti ja rationaalisesti – ikään kuin antanut itselleen luvan ylireagointiin. Toinen haastateltava ilmaisi asian näin: ”Kun mennään perheeseen, on parempi, että joku muu hoitaa tilanteen. Itsellä tulee nopeasti raja vastaan. Ammattiasenne on yksi asia, mutta tässä tilanteessa se jää”.

Maalittaminen vaikutti haastateltavilla pieniin, päivittäisiin asioihin. Puhelimeen vastataan varoen, ei ehkä omalla nimellä, tai tuntemattomiin numeroihin ei vastata enää lainkaan. Jos puoliso tai lapset vastaavat puhelimeen, jäädään kuuntelemaan kuka soittaa. Jos joku tulee ovelle, tarkistetaan ikkunasta, kuka oven takana on ennen avaamista. Töistä lähdettäessä tarkastetaan, näkyykö ketään, joka voisi seurata kotiin ja täten selvittää kotiosoitteen. Haastateltavat kuvasivat tilannetta varovaisuudeksi kaikissa asioissa, jopa pelokkuudeksi. Ohi ajavia tai kodin lähistöllä liikkuvia autoja tarkkaillaan. Ovatko ne tutun näköisiä vai outoja? Kodin lähiseuduilla ajellaan katselemassa, näkyykö mitään maalittajaan toimintaan viittaavaa.

Haastateltavat yrittävät jatkuvasti arvioida maalittajan aiheuttamaa uhkaa. Jos maalittajalla on kontakteja järjestäytyneeseen rikollisuuteen, voiko se aiheuttaa todellista väkivallan uhkaa? Onko maalittaja järjissään tai arvaamaton, voisiko hän todella kohdistaa uhkaa perheeseen vai haluaako vain päästä poliisin ihon alle? Tietääkö maalittaja oikeasti missä kohde asuu, kuten sanoo? Jos maalittaja selkeästi tietää kaupunginosan, tietääkö hän myös osoitteen? Onko hän oikeasti käynyt kotiovelle, kuten sanoo käyneensä? Jos maalittaja ilmestyy kotiovelle, joudunko perheineni muuttamaan?

Jos maalittajasta ei kuulukaan pitkään aikaan, saattaa kohde etsiä verkkohauilla tietoa mitä maalittajalle on tapahtunut. Ajatus maalittajasta ei välttämättä jätä rauhaan, vaikka tilanne rauhoittuisikin.

Sosiaalisen median käyttö oli haastatelluilla hyvin rajoitettua, ja maalituksen alkamisen jälkeen vielä rajatumpaa. Suurimmalla osalla oli myös turvakielto voimassa. Haastatellut kokivat turvakiellon myös hankaloittavan elämää ihan arkisissa tilanteissa, vaikka se antaa jotain yksityisyyden suojaa. Turvakielto ei myöskään ole aina toimiva – ainakin yhdessä tapauksessa turvakiellon alainen osoite oli jaettu julkisella keskustelupalstalla.

Yhteystiedot voivat myös livahtaa näkyviin jossain vapaa-aikaan liittyvässä yhteydessä. Poliisin tai poliisin perheenjäsenten nimet voivat näkyä kilpailujen osallistujalistoilla, harrastustoiminnassa, koulun tapahtumissa tms. Yksi haastateltu pohdiskeli jopa, voiko lasten pelipaidoissa näkyä nimi selässä. ”Ihmisen täytyy saada elää, harrastaa, olla esillä. Ei voi alkaa rajoittaa elämäänsä”, totesi eräs haastateltu. ”Ei ihmistä saa maailmasta katoamaan. Se peli pitää pelata omassa mielessä”, sanoi toinen. Yksi haastateltu ei ollut salannut tietojaan lainkaan. Hän perusteli ratkaisuaan sillä, että maalittaja saisi halutessaan tavalla tai toisella tiedot kaivettua esiin joka tapauksessa. Hän arveli, että tietojen suojaaminen tekisi hänestä vain vainoharhaisemman. Sosiaalisessa mediassa hänkin oli suojannut tilejään maalituksen myötä huolellisemmin. ”Vihollinen on voittanut, jos alan muuttamaan toimintaani.”

Eräs haastateltava kertoi pohtivansa joskus esimerkiksi kuntosalilla, jossa muut asiakkaat saattavat tunnistaa hänet poliisiksi, ovatko he nähneet maalittajaan tekemiä videoita. Hän kuitenkin totesi, että asiaa on turha vatkata, vaan yrittää olla ajattelematta asiaa. Yksi haastateltava totesi, että vaikka elämä jatkuu, on häneen kohdistettu ryöpytys ollut äärimmäisen halventava kokemus.

Vaikutukset perheeseen

Kun poliisimies joutuu maalituksen kohteeksi ja häntä esimerkiksi uhkaillaan, joutuu hän pohtimaan, milloin tai kuinka paljon asiasta kertoa puolisolle tai lapsille. Haastateltavat eivät lähtökohtaisesti halunneet kuormittaa perhettään asialla. Joissain tapauksissa täytyi kuitenkin huomioida turvallisuuden lisäksi se, että perhe voi saada asian tietoonsa muuta kautta. Varsinkaan pienille lapsille ei haluta kertoa maalituksesta ja aiheuttaa huolta. Samaan aikaan heitä halutaan suojella, erityisesti tilanteissa, joissa maalittaja on esittänyt perheeseen, kotiin ja lapseen liittyviä vihjailuja tai uhkauksia.

Eräässä tapauksessa maalituksen kohteeksi joutunut oli pitänyt asian salassa alakouluikäisiltä lapsiltaan muutoin, mutta muistuttanut heitä pitämään kotioven lukittuna heidän ollessaan kahdestaan kotona. Hän myös kielsi avaamasta ovea kenellekään. Hän perusteli asiaa sillä, että lähistöllä olisi liikkunut joku epämääräinen henkilö, josta olisi koulun kautta varoitettu. Todellinen syy oli huoli siitä, että maalittaja oli vihjaillut tietävänsä missä poliisi asuu ja mahdollisesti liikkuvansa lähistöllä.

Pientenkin, esimerkiksi alakouluikäisten, lasten korviin voi kantautua tietoja vanhempaan liittyvästä, herjaavasta materiaalista. Muut lapset voivat kertoa nähneensä outoja kirjoituksia tai kuvia, tai lapset voivat törmätä niihin myös itse. Isommat lapset voivat seurata jo itsenäisestikin vanhempaan liittyvää kirjoittelua, ja asia voi puhuttaa kaveripiirissä. Lapselle voi olla häiritsevä tilanne, että äidin tai isän nimi tunnistetaan ja sitä kommentoidaan. Lapsella ei välttämättä ole työkaluja ja valmiuksia reagoida vanhempaan liittyvään, erityisesti voimakkaan halventavaan kirjoitteluun. Yksi haastateltava oli kertonut lapsilleen asiasta siitä vaiheesta, kun hänestä leviteltiin laajasti halventavaa kuvamateriaalia, joka olisi voinut tulla myös lasten tietoon.

Myös puolisolle kertominen pohdituttaa. Eräs poliisimies oli pitänyt maalittamisen kohteeksi joutumisen pitkään omana tietonaan, kertomatta asiasta mitään puolisolleen tai lapsilleen. Vähitellen hänen oma käytöksensä alkoi muuttua ja vaikuttaa epänormaalilta. Kun hän vihdoinkin teki päätöksen jakaa asian puolisonsa kanssa, tuntui hänestä kuin iso möykky olisi pudonnut harteilta. Poliisit joutuvat taiteilemaan tilanteessa suojelun ja kertomisen välillä. Myös läheiset voivat suojella maalittamisen kohteeksi joutunutta olemalla ilmaise-matta huoltaan.

Läheiset voivat nähdä tilanteessa myös huvittavan puolen. Vaikka materiaali on panettelevaa ja osittain uhkaavaakin, voidaan sen nähdä osoittavan lähinnä tekijöidensä typeryyden.

5.4 Vaikutus työhön

Maalittaminen voi aiheuttaa konkreettisia ongelmia arkipäiväisessä työn tekemisessä. Jatkuvat valitukset ja kantelut voivat aiheuttavat runsaasti turhaa työtä, johon menee paljon aikaa. Kanteluihin on kuitenkin pakko laatia selvitykset. Erään haastateltavan puoliso oli saanut maalittajalta törkeän kirjeen, joka keskeytti poliisin työpäivän. Toisessa tapauksessa henkirikostutkinnan päätutkijana toiminut poliisi oli kesken kiivaimmillaan olleen tutkinnan saanut tietää hänestä tehdystä suorasta, vahingollisesta YouTube -lähetyksestä ja joutunut keskeyttämään työnsä.

Maalittaminen saa myös pohtimaan työn mielekkyyttä. Onko työ jatkuvan uhan alla olemisen arvoista? Toinen pohti omaa motivaatiotaan - asiakkaiden, myös rikollisten, kanssa oli aina tultu toimeen, mutta sitten tulee tällaista vastaan. Millä innokkuudella jaksaa jatkossa selvittää esimerkiksi rikollisten keskinäisiä välienselvittelyjä? Yksi haastateltava koki, että

maalittaminen saa hänet hoitamaan työnsä yhä tiukemmin. ”Voi lähteä kokeilemaan kuka sanoo viimeisen sanan”. Myös ymmärrys uhrin asemaa kohtaan on saattanut kasvaa oman oikeusprosessin ja erityisesti sen venymisen myötä. Eräs poliisi totesi, että jos muihin poliiseihin on kohdistunut maalittamista, hän haluaa varmistaa, että asiat hoidetaan kunnolla.

Monet haastatelluista ovat työnsä vuoksi paljon julkisuudessa. Maalittamisen seurauksena he joutuvat pohtimaan yhä tarkemmin, mistä aiheista he ovat julkisuudessa ja mihin kysymyksiin vastaavat. Eräs haastateltava oli kieltäytynyt esimerkiksi ison median henkilöhaastattelusta ja keskusteluohjelmaan osallistumisesta maalittamiskokemustensa vuoksi.

Pari haastateltua pohti nimilaatan käyttöä. Toinen oli voimakkaasti sillä kannalla, että nimilaattojen käytöstä luopumista tulisi harkita Suomessa. Hänen näkemyksensä mukaan Suomessa suhtaudutaan vielä sinisilmäisesti tilanteeseen, ja poliisien turvallisuus vaatii jatkossa nimilaattojen käyttämättä jättämistä. Toinen haastateltava oli juuri vastakkaista mieltä: Hän ymmärsi, että joissain tilanteissa on hyväksyttävää jättää nimilaatta pois, mutta hän ei itse maalituksen kohteeksi jouduttuaankaan suostunut luopumaan nimilaatasta. Tällä hän halusi osoittaa, ettei maalituksella onnistuta vaikuttamaan viranomaisen toimintaan.

5.5 Kohteen reagointi tilanteeseen

Yksi valittu strategia maalittamisen kohteeksi joutuneilla on olla reagoimatta asiaan millään lailla, tai reagoida siihen vain sillä laajuudella, kuin on pakollista. Eräs haastateltava oli päättänyt olla viemättä asiaa rikosprosessiin, koska kyseeseen tulevien rikosnimikkeiden, kunnianloukkaus ja laiton uhkaus, tuomiot olisivat joka tapauksessa liian pieniä. ”Itsetuntoni kestää ja nahka kestää”, totesi haastateltava, ”niin pitkään kun toiminta kohdistuu vain minuun ja minun työhöni eikä mene perheeseen”. Maalittaja halutaan vaientaa väsyttämällä, osoittamalla että toiminnalla ei ole poliisimieheen mitään vaikutusta.

Joillain haastateltavilla oli päinvastainen näkemys. ”En ikinä tule hyväksymään minuun kohdistuvaa maalittamista. Hyväksyn, että arvostellaan ammattitaitoa. Hyväksyn, että minusta tehdään kanteluita. Mutta en hyväksy ulkonäön arvostelua, kunnian loukkaamista, valheita. Ehdoton raja menee perheen kohdalla. Monet alistuvat sille, minä en”, totesi toinen haastateltu, joka oli vienyt saman henkilön häneen kohdistaman maalittamisen rikosprosessiin useamman kerran. Hän oli sitä mieltä, että poliisin on tärkeää osoittaa selkeä raja, jossa mennään hyväksyttävän käytöksen yli.

Toinen haastateltava korosti esimiesasemassa olevien velvollisuutta reagoida maalittamiseen. ”Jos organisaation esimiehet eivät aseta esimerkkiä siitä, että maalittamiseen täytyy reagoida ja vastata, annamme viestin sekä tekijöille että alaisille että toiminta on ok ja poliisin vain täytyy sietää tätä. Tai sitten annamme viestin, että pelkäämme.”

Eräs haastateltava kieltäytyi muuttamasta mitään omassa toiminnassaan maalittamisen vuoksi, mutta piti tärkeänä vaatia tekijälle rangaistusta asianomistajarikoksessa. Hän ei piilottanut yhteistietojaan eikä jättänyt nimikylttiä pois. Hänen nähdäkseen rikosprosessissa haetaan nimenomaan rajaa sille, mitä poliisin pitää lainsäätäjän silmissä virkatehtävissään sietää.

5.6 Organisaation suhtautuminen ja reagointi

Yleisesti ottaen haastateltavien kokemusta esimiesten ja taustaorganisaation reagointiin leimasi pettymys. Esimiehiltä ja talon johdolta ei koettu tulevan tukea tilanteessa, ja asenne kokemusta kohtaan oli vähättelevä. Pahimmillaan maalittamisen kohteeksi joutunutta poliisimiestä syyllistettiin tilanteesta ja annettiin ymmärtää, että hän oli itse provosoinut maalittajan toimimaan kuten toimi. Pääasiassa pettymys liittyi reagoimattomuuteen ja passiivisuuteen asian ympärillä. Kukaan ei tullut kysymään, miten poliisimies tilanteen kanssa pärjäs, kaipaisiko hän apua, eikä kukaan tarjoutunut toimimaan asiassa aktiivisesti poliisimiehen tukena ja viemään asiaa eteenpäin.

Maalituksen kohteeksi joutuneet kaipaisivat organisaatioon ja erityisesti esimiesasemassa toimiville enemmän ymmärrystä siitä, kuinka raskas pitkäkestoisen maalittamisen kohteeksi joutumisen kokemus voi poliisimiehelle olla. Väliportaan esimiehen olisi tärkeää osoittaa kiinnostusta alaisensa työhyvinvointiin, joka joutuu kovalle virkatehtävän suorittamisen vuoksi. Eräs haastateltava olisi toivonut säännöllisiä keskusteluja. ”Prosessi on pitkä, ja tilanteet ja tunteet muuttuvat sen aikana. Kuukausittaiset keskustelut toisivat järkeä tunteen keskelle.” Yksi maalitettu korosti esimiesten roolia organisaatiokulttuurin rakentajina. ”Edelleenkin kulttuuri poliisissa on ehkä turhan maskuliininen, että etkö sä jumalauta pärjää näissä duuneissa”. Esimiesportaan tulisi olla hereillä ja ottaa korostetusti ilmiöitä esille. Toisaalta alaisten on myös osattava kertoa tilanteista, koska esimies ei pysty kaikkea tunnistamaan.

Tilanteessa koettiin tärkeäksi myös, että taustayhteisö olisi aktiivinen maalittamisen kohteeksi joutuneen suuntaan, ei niin, että tilanteen keskellä oleva joutuu itse olemaan yhteydessä, selvittämään tuen mahdollisuuksia ja vaatimaan apua. Tässäkin yhteydessä korostettiin esimiesten esimerkkiä. Johtavassa asemassa olevat määrittelevät pitkälti, kuinka muu organisaatio suhtautuu tekoon ja tilanteeseen. Eräs haastateltu oli kokenut tilanteen hyvin turhauttavaksi. Hän oli useaan otteeseen ilmoittanut tilanteesta esimiehilleen, mutta ilmoitukset eivät olleet johtaneet mihinkään toimenpiteisiin. ”Voiko poliisimiehen oikeusturva olla huonompi kuin rivikansalaisen?” kysyi hän. Kollegat sen sijaan olivat esimerkiksi aktiivisesti ilmoittaneet hänelle verkosta löytyvästä häntä koskevasta asiattomasta materiaalista.

Myös joitain toisenlaisia kokemuksia oli. Eräs haastateltu kertoi, että oli saanut erittäin hyvää tukea maalittamiseen liittyvään oikeudenkäyntiin, vaikka kokemukset organisaation tuesta muutoin eivät olleet rohkaisevia. Yhdellä haastateltavalla organisaatio oli aktiivisesti lähtenyt hoitamaan rikosprosessia. Häinkin tiedosti, että aina näin ei ole, ja tässäkin tapauksessa paljon oli jo ehtinyt tapahtua ennen kuin organisaatio aktivoitui.

Useampi haastateltu arveli, että suhtautumisessa on paljon variaatiota poliisilaitosten välillä. Eräs haastateltava nosti Pohjanmaan poliisilaitoksen esiin hyvänä esimerkkinä tuen suhteen. Yleisesti kuitenkin koettiin, että maalittamiseen ei osata poliisiorganisaatiossa vielä suhtautua sen vaatimalla vakavuudella.

5.7 Työyhteisön suhtautuminen

Työtovereiden suhtautuminen on haastateltujen tapauksissa ollut kahtiajakoista. Haastateltavat kokivat, ettei tilannetta voi ymmärtää henkilö, joka ei itse ole joutunut maalittamisen kohteeksi. Fyysistä väkivaltaa kohdannut saa tukea ja sympatiaa, maalittamisen kohteeksi joutunut ei välttämättä. ”Jos saat mustan silmän, se on selkeä, konkreettinen asia. Kun joutuu maalittamisen kohteeksi, ei tiedetä miten suhtautua.” Suhtautuminen on paljolti kiinni ylemmästä portaasta – otetaanko tilanne vakavasti vai ei. Yhden haastateltavan työtoveri oli linkitellyt maalittajan tuottamia sisältöjä WhatsAppiin, joka ei maalitetusta tuntunut mukavalta.

Eräs haastateltava totesi, että tilanne on alkanut muuttua ajan myötä. ”Nyt talon johto on alkanut huomata, kuinka asia vaikuttaa työhyvinvointiin. Konkretiaa alkaa tulla, kun tilanne on eskaloitunut ja pitkittynyt”.

Toisaalta työyhteisö nähdään keskeisenä voimavarana. Yksittäiset henkilöt voivat ilmaista tukeaan, vaikka organisaatio tai esimies ei apua tarjoaisi. ”Rohkeimmat tulevat kysymään, miten menee”. Useampi haastateltava korosti vertaistuen merkitystä. ”Ei tämä voi perustua hierarkkiseen järjestelmään”, totesi haastateltava. Esimies ei voi yksin olla vastuussa reagoimisesta, vaan oikeus ja velvollisuus tulee olla jokaisella työyhteisön jäsenellä. Yhteisö antaa myös muskelia ja taustatukea maalituksen kohteeksi joutuneelle. ”Meitä on enemmän kuin teitä, ja valtaa on niin ettei lattia kannaa”, totesi eräs haastateltu. Ulospäin ja maalittajan suuntaan näkyvä tuki koettiin tärkeänä. Kollegoiden mukana olo esimerkiksi käräjäoikeuden käsittelyssä oli joillekin haastatelluille tärkeä signaali siitä, että maalitettu poliisimies ei ole tilanteessa yksin, vaan organisaatio ja työyhteisö seisoo hänen takanaan.

5.8 Työkalut ja prosessit

Tiettyjen toimintatapojen ja prosessien vakiintuminen koettiin tärkeäksi. ”Voidaan sanoa, että meillä toimitaan aina näissä tilanteissa näin. Tilanne ei jää yksittäisen poliisimiehen harkintaan”, toteaa yksi haastateltu. Tällöin maalittaja ei myöskään saa lisää virtaa poliisimiehen päätöksestä reagoida tietyllä tavalla, vaan päätös on tehty jossain muualla. Yleisesti koettiin ongelmaksi, että päätös asian viemisestä oikeusprosessiin on yksittäisen poliisimiehen harteilla. ”Lähtekö maalitettu tappelemaan, kun tietää että vastassa on paskamyrsky?” kysyi yksi haastateltava.

Maalittamistapauksen edetessä käräjäoikeuteen koettiin tärkeänä, että kyseessä näytetään selkeästi olevan koko poliisiorganisaation asia, ei vain yksittäisen poliisimiehen asia. Konkreettisimmin se tapahtuu niin, ettei poliisimiestä jätetä oikeudessa yksin.

Haastatellut kaipasivat maalittamistapauksissa myös selkeää työsuojelullista toimintatapaa. Eräs haastateltava arvioi, että poliisiorganisaatio on edistynyt valtavasti post-traumatyössä, mutta osaamista ei toistaiseksi sovelleta paikallistasolla maalittamistapauksissa. Myöskään jälkipuintiryhmiä ei juuri hyödynnetä maalitustapauksissa. Maalittamiset ovat nyt poikkeamailmoitusten aiheita, mutta tapauksien hoitoon kaivattiin selkeä sapluunaa. Kuinka ja missä tilanteissa henkilö siirretään jutusta sivuun? Kuinka työterveys ja esimiehet tukevat

henkilöä, ja kuinka asiaa käsitellään työyhteisön tasolla? Kuinka tehdään uhka-arvio maalittajasta, päivitetäänkö sitä, ja tehdäänkö kohteesta uhrin suojelutarpeen arvio? Näissä koettiin tällä hetkellä olevan runsaasti parantamisen varaa.

Pääosin maalittamistapauksissa sovellettavat rikosnimikkeet ovat tällä hetkellä asianomistajarikoksia. Tätä pidettiin jossain määrin ongelmana. Maalittamista pohdittiin jonkin verran omana rikosnimikkeenään, mutta siihen nähtiin liittyvän haasteita. ”Edelleenkin poliisin toimista pitää uskalla kannella ja kirjoittaa kriittisesti”, totesi yksi haastateltava. Myös nykyisten rikosnimikkeiden koettiin sinänsä kattavan maalittamisen teot. Muutostarvetta nähtiin ensisijaisesti siinä, että esimerkiksi kunnianloukkauksen, laittoman uhkauksen ja niin edelleen kohdistuessa viranomaiseen virantoimituksen vuoksi, tulisi rikosten olla yleisen syytteen alaisia. ”Rangaistuksen vaatimista ei pitäisi jättää virkatehtävään liittyvän rikoksen kohdalla yksilön harteille”. Myös yleisen syytteen alaisista rikoksista, kuten vainoaminen, tulisi rikosilmoituksen tekijä olla työnantaja eikä uhri itse. Esitutkinnassa virkamiehen roolina on kertoa subjektiivinen kokemuksensa asiasta.

6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Luotettavuuden arviointi

Haastattelututkimuksen sudenkuoppina pidetään mm. haastateltavien taipumusta antaa sosiaalisesti hyväksyttäviä vastauksia sekä haastattelijan mahdollista kokemattomuutta (Hirsjärvi s. 35). Voidaan ajatella, että haastattelun tekemisessä esiintyy samoja haasteita kuin kuulustelussa: Kuulusteltava tai haastateltava haluaa antaa sellaisia vastauksia, joita olettaa kuulustelijan tai haastateltavan odottavan. Jos oletamme, että haastattelemani poliisimiehet ovat halunneet vastata odotuksiini, he olisivat voineet korostaa kertomuksissaan maalittamisen seurausten vakavuutta. Toisaalta omalla olemuksellani ja esimerkiksi johdattelevilla lisäkysymyksillä olisin saattanut ohjata haastateltavan vastauksia toivomaansa suuntaan.

Olen aiemmin tehnyt haastatteluja mm. lehtiartikkeleita varten, joten en ole täysin kokematon haastattelija. Haastatteluiden aikana pitäydyin juurikaan esittämästä kysymyksestä tai kommentteista, mutta tarkistin ajoittain, että olin tulkinut jonkin asian oikein. Lisäksi haastattelun lopuksi varmistin, että kaikki ennalta määritellyt teemat oli jollain tasolla käsitelty.

Haastattelujen purettu sisältö on lisäksi käynyt haastatelluilla kommentoitavana, joten heillä on ollut mahdollisuus korjata mahdolliset väärinymmärrykset. En siis usko, että haastattelujen sisällössä olisi juurikaan vääriä tulkintoja. On mahdollista, että haastateltavat ovat halunneet painottaa maalittamisen vakavia seurauksia kohteilleen ja korostaneet maalittamisen vaikutuksia elämässään. Kyseessä ei kuitenkaan ole mitattavissa olevan todellisuuden kuvaaminen, vaan haastateltujen subjektiivinen kokemus. En siis usko, että nämä seikat erityisesti heikentävät tutkimuksen luotettavuutta.

Toinen kysymys on, ovatko nämä kokemukset yleistettävissä. Yhteiskuntatieteen kontekstissa tutkimuksen merkittävyyteen vaikuttaa tulosten yleistettävyys (Alasuutari 2001, 43). Edustavatko haastateltujen kokemukset laajemmin maalitettujen kokemuksia? Kuten aiemmin kirjoitin, haastateltavaksi on valikoitunut sellaisia poliisimiehiä, joille maalittaminen on ollut tavalla tai toisella merkittävä kokemus, ja jotka kokevat aiheen tärkeäksi. On siis mahdollista ja jopa todennäköistä, että kaikki maalittamista kokeneet poliisit eivät aseta kokemukselleen samanlaista painoarvoa. Toisaalta tässä tutkimuksessa haastateltujen poliisimiesten kokemuksissa oli huomattavan paljon yhtäläisyyksiä. Tämän perusteella uskaltaisin olettaa, että haastattelut kuvaavat kohtuullisen hyvin vakavaa maalittamista kohdanneiden kokemuksia.

6.2 Lainsäädäntö

Maalittamisesta on keskusteltu julkisuudessa ensisijaisesti lainsäädännöllisenä ongelmana. Haastattelujen perusteella maalittamisen ei ole kuitenkaan koeta olevan ensisijaisesti lainsäädännöllinen kysymys, vaikka muutoksia lainsäädäntöön on mahdollisesti tarvetta tehdä. Tällä hetkellä kuitenkin haastatteluissa korostui tarve muutokselle työsuojelussa, esimiestyössä ja poliisiorganisaation asenneilmapiirissä.

Haastattelujen perusteella suurimpana ongelmana lainsäädännöllisestä näkökulmasta vaikuttaa olevan se, että tämän hetkiset maalittamistapausten yhteydessä käytetyt rikosnimikkeet ovat RL 16 luvun nimikkeitä sekä vainoamista lukuun ottamatta asianomistajarikoksia. Tällöin vastuu rangaistuksen vaatimisesta on yksittäisen poliisimiehen harteilla, ja myös maalittajan näkökulmasta rikosprosessi on rangaistusta vaatineen poliisimiehen syytä. Poliisille päätös on hankala: Rangaistuksen vaatiminen on riski, se voi aktivoida ja pahentaa maalittamista, ja voi myös siirtää poliisin syrjään työtehtävistä. Toisaalta rikosil-

moituksen tekeminen ja rangaistuksen vaatiminen on selkeää rajanvetoa tekijän suuntaan siitä, mitä poliisin tarvitsee ja ei tarvitse sietää. Poliisimies joutuu maalittamisen kohteena pohtimaan, asettaako itsensä suurempaan vaaraan tehdessään asiasta rikosilmoituksen ja vaatiessaan rangaistusta. Voidaanko katsoa, että poliisilla on velvollisuus ottaa henkilökohmainen riski ikään kuin organisaation puolesta? Tähän lainsäätäjät joutuvat ottamaan kantaa pohtiessaan syyteoikeutta.

6.3 Rikosilmoitus

Tekemieni haastattelujen mukaan maalittamisen kohteeksi joutuneet poliisimiehet ovat pitäneet tärkeänä sitä, että poliisiorganisaatio antaisi maalittajille selkeän viestin seisovansa maalituksen kohteeksi joutuneiden takana. Ajatus on, että maalittaja ei kohdistu tekoaan yksittäiseen poliisimieheen, vaan poliisiorganisaatioon – se vain kanavoituu yksilön kautta. Ajatukselle löytyy vastakaikua kriminologisesta rutiiniteoriasta territoriaalisuuden ja revii- rin osalta: ”...tila, joka ei liity kehenkään henkilöön, vaan näyttää olevan ei-kenenkään- maata, viestii kontrollin puuttumisesta ja houkuttelee siksi puoleensa häiriö- ja rikoskäyt- täytymistä” (Kivivuori 2013, 324). Tilan sijasta reviiri voi ulottua myös henkilöihin: ”Tä- mä henkilö on osa meitä”, jonka jatkona on ajatus: ”jos teet rikoksen häntä vastaan, teet rikoksen meitä vastaan”. Oletettavasti vahvempi viesti yksittäisestä poliisista osana suurta organisaatiota voisi toimia maalittamista ehkäisevänä tekijänä. Selkein viesti tästä olisi se, että päätös rikosilmoituksen tekemisestä on organisaatiolla. Tämä poistaa poliisimiehen toimijuuden tilanteessa ja antaa samalla vahvan viestin territoriaalisuudesta maalittamiseen syyllistyville.

6.4 Työsuojaus

”Väliporras- ja osastotasolla tulisi ymmärtää tarjota tukea maalittamisen kohteeksi joutu- neelle. Ota hetki, käy keskustelu, kysy, miten menee.” Maalittamista kokeneet toivoivat selkeästi parannusta organisaation ja esimiesten reagointiin. Maalittamista kokeneet ovat jääneet pitkälti ilman tukea, eikä työtovereistakaan välttämättä löydy tukijaa. Prosessit ovat myös pitkiä ja tuottavat ylimääräistä stressiä vuosien ajan. Maalittaminen itsessään voi jatkua vuosikausia, ja oikeusprosessit voivat viedä vuosia lisää. Kokemus tilanteesta muut- tuu, ja keskusteluita tulisi käydä säännöllisesti, vähintään kerran kuukaudessa.

Esimiehen ei voi olettaa aina kykenevän huomaamaan alaisiin liittyviä stressi- ja riskitilanteita, vaan alaisten tulisi myös itse kyetä ottamaan asia puheeksi. Tällöin toki esimiehen tulee olla vastaanottokykyinen ja ottaa tilanne hoidettavakseen. Tässä palataan organisaatiokulttuuriin: Mikäli poliisimies itse ajattelee, että organisaation ja työyhteisön mielestä tilanne pitää vain sietää, on kynnys asian esille ottamiseen suuri.

Nimikyltin käytöstä luopuminen voisi vähentää erityisesti kenttätehtävissä olevien henkilöiden suoraa tunnistamista ja täten heihin kohdistuvaa julkista panettelua ja maalitusta. Nimikyltti altistaa poliiseja maalittamiselle erityisesti tilanteissa, joissa heidän toimintaansa kuvataan ja materiaalia jaellaan esimerkiksi YouTubessa, jolloin kaikkien katselijoiden on helppo nähdä henkilön nimi. Tämä ei kuitenkaan ratkaise tutkintatoimien vuoksi maalittamisen kohteeksi joutuvien tilannetta. Tietyn toimenpiteen tai pakkokeinomääräyksen tehneen poliisin tiedot löytyvät erilaisista julkisista asiakirjoista ja dokumenteista, eikä toisin voida julkisuuslain ja poliisitoiminnan läpinäkyvyyden näkökulmasta toimiakaan. Nimilaatan käyttämisen puolesta puhuu toisaalta se, että selkeästi esillä oleva nimi tekee poliisista asiakkaiden näkökulmasta helpommin lähestyttävän ja kasvattaa poliisien ja siviilien välistä luottamusta (Melasniemi 2018, 43-44).

6.5 Henkilötietojen suojaaminen

Vaikka miltei kaikki maalituksen kohteeksi joutuneet olivat hankkineet turvakiellon ja suojanneet itsensä sosiaalisessa mediassa tarkemmin, ei näiden keinojen suojaan täysin luotettu. Huomionarvoista on myös seikka, jonka eräs poliisimies nosti esiin: Poliisi ei voi vain kadota työajan ulkopuolella maailmasta. Meistä jokaisesta löytyy tietoja julkisista lähteistä, halusimme tai emme. Ei voida myöskään olettaa, että ihmisen täytyy työnsä vuoksi salata olemassaolonsa ja perhettään jatkuvasti eri yhteyksissä. Nuoret, vastavalmistuvat poliisit ovat myös eläneet koko elämänsä sosiaalisen median aikakaudella, ja heidän digitaalinen jalanjälkensä on väistämättä merkittävä. Läsnäolo ja toimiminen sosiaalisessa mediassa on myös osa normaalia elämää. Huolellinen harkinta sen suhteen missä yhteyksissä haluaa olla esillä ja mitä asioita elämästään julkisuudessa jakaa on varmasti paikallaan. Piilossa pysyminen ei kuitenkaan ole ratkaisu maalittamisongelmaan.

6.6 Maalittaminen sisäisen turvallisuuden ongelmana

Maalittaminen ei vaikuta vain yksittäisen poliisimiehen työhyvinvointiin ja -jaksamiseen. On olennaista huomata, että yksittäisten poliisimiesten jatkuva mustamaalaaminen vaikuttaa isossa kuvassa koko poliisiorganisaation luotettavuuteen sekä poliisin työn houkuttavuuteen. Lisäksi haastattelujen perusteella maalittamisella on vaikutusta myös organisaation sisäiseen koherenssiin. Maalituksen kohde jää myös työyhteisön sisällä helposti asian kanssa yksin. Maalittaminen ilmiönä jakaa työyhteisöä. Kohteeksi joutunut voi kokea asian ympärillä hiljaisuutta, koska muut eivät osaa käsitellä asiaa ja ottaa maalittamista edes puheeksi. Pahimmillaan maalitettua pidetään itse syyllisenä tilanteeseen. Maalittamisella siis onnistutaan kylvämään eripuraa ja epäluottamusta ei pelkästään poliisia kohtaan vaan myös organisaation sisällä.

Maalittaminen on merkittävä työhyvinvointiin ja -turvallisuuteen vaikuttava ilmiö, mutta se on myös sisäiseen turvallisuuteen vaikuttava ilmiö. Se kohdistuu yksilöihin, mutta sen vaikutukset koetaan myös organisaation ja yhteiskunnan tasolla.

Maalittaja ei välttämättä tavoittele toiminnallaan yhteiskunnan toimintakyvyn rapauttamista, tai edes ajattele tällaista ulottuvuutta. Hän saattaa vain olla henkilökohtaisesti kimpaantunut häneen kohdistuneesta toimenpiteestä ja kokee tarpeelliseksi kostaa kokemansa nöyryyksen. Joukkoistettu yksittäisiin poliisimiehiin kohdistettu kosto esimerkiksi julkisella kirjoittelulla kuitenkin palvelee vihamielisen informaatiovaikuttamisen intressejä. Vaikutukset yksittäisiin poliisimiehiin ja poliisiorganisaatioon heikentävät poliisin sisäistä yhtenäisyyttä ja toimintakykyä sekä luotettavuutta ulkopuolisten silmissä. Sosiaalisen median sisältöjen näkyvyyttä ohjaavat algoritmit ovat omiaan vahvistamaan nimenomaan kärjistettyjä ja voimakkaita reaktioita aiheuttavia postauksia. Algoritmi ei arvioi sisällön validiteettia, totuudenmukaisuutta tai etiikkaa, vain reaktioiden määrällä on merkitystä. Kuten Ulkopoliittisen instituutin raportissa todetaan: ”Twitter ja Facebook ovat mediayhtiöitä, joilla on mediayhtiön valta, mutta ei toimituksellista vastuuta” (2018, 57). Tilanne palvelee omalle asialleen huomiota kaipaavaa maalittajaa, mutta samalla myös yhteiskunnalle vihamielisiä tavoitteita.

Nimilaatan poistaminen suojelee poliisia yksilönä, mutta nimilaatan säilyttäminen suojelee kansalaisten yleistä luottamusta poliisiin. Myös nimilaattakeskustelussa on näkyvillä luot-

tamus. Luottaako kansalainen nimettömään poliisiin, ja luottaako poliisi kansalaisiin? Nimilaatan poistaminen on väistämättä askel keskinäisen luottamuksen vähenemiseen.

6.7 Poliisien suojaaminen maalittamiselta ja sen seurauksilta

Alla on tiivistetty lista asioista ja toimenpiteistä, joihin tässä tutkimuksessa haastateltujen mukaan olisi syytä kiinnittää huomiota jatkossa. Moniin tässä mainittuihin asioihin onkin kiinnitetty huomiota Poliisihallituksen ohjeessa poliisiin kohdistuvan maalittamisen torjunnasta ja hallinnasta (POL-2019-36779).

1. Työyhteisön ymmärrys maalittamisen vaikutuksista kohteeseensa ja maalittamisesta henkisenä väkivaltana.
2. Maalittamistilanteiden parempi ennakointi. Tällä hetkellä maalittamistilanteita tunnistetaan ennakolta heikosti. Organisaatiolla tulisi olla parempi kyky tunnistaa ne tilanteet, joissa on kasvanut riski maalittamiselle.
3. Työsuojelun toimenpiteet, työterveys. Maalittamisen ymmärtäminen työterveyteen vaikuttavana kokemuksena, johon työnantajan tulee tarjota apua.
4. Esimiehen keskustelutuki ja vertaistuki.
5. Rikosilmoituksen tekeminen tulisi olla työnantajan tehtävä, eikä päätöstä tulisi jättää uhrille. Se on signaali siitä, että teko ei kohdistu yksittäiseen poliisimieheen vaan poliisiin instituutiona. Se on myös signaali siitä, että maalituksen kohde ei ole yksin, vaan koko organisaatio on samassa rintamassa.
6. Syyteoikeus syyttäjällä. Poliisihallituksen, Valtakunnansyyttävirston ja käräjäoikeuksien laamannien esityksen mukainen muutos RL 24 tiettyjen nimikkeiden syyteoikeuteen silloin, kun rikos tapahtuu virkamiehen tai työntekijän työtehtäviin liittyvistä syistä.
7. Tuki oikeudenkäyntiin. Oikeudenkäynnissä paikalla myös muita poliisiorganisaation edustajia kuin asianomistaja. Tämä antaa tekijälle jälleen viestin, että kyse ei ole yksittäiseen poliisimieheen, vaan organisaatioon kohdistettu teko.
8. Uhka-arvion tekeminen ja sen ajantasaisena pitäminen tilanteen pitkittyessä ja muuttuessa, mm. oikeudenkäynnin yhteydessä.
9. Uhrin suojelutarpeen arviointi. Tämä tulisi tehdä oletusarvoisesti maalittamistapauksissa.

10. Pohdinta nimilaatan käytön tarpeellisuudesta eri olosuhteissa. Sellaisten kenttätilan-
teiden ennakointi, joissa maalittamisen riski on kasvanut, ja tilannekohtainen arvi-
ointi nimilaatan käyttämisen eduista ja riskeistä.

7 LOPUKSI

Mikä on poliisiorganisaation kyky vastata aikakautemme keskeiseen sisäisen turvallisuuden haasteeseen, organisaation edustajiin kohdistuvaan maalittamiseen? Pahimmillaan maalittaminen heikentää työturvallisuutta, työhyvinvointia ja organisaation sisäistä yhtenäisyyttä sekä rapauttaa kansalaisten luottamusta poliisiin. Kuten eräs haastateltu vielä kirjoitti myöhemmässä sähköpostikeskustelussa: ”Tämä on kohtalon kysymys siinä mielessä, että olemmeko uskottavia turvallisuuden tunteen tuottajia jatkossa kansalaisten silmissä. Kansalainen seuraa tätä ja toimiamme.”

Kun lähdin tekemään opinnäytetyötä maalittamisesta, minua kehoitettiin huolehtimaan omasta turvallisuudestani. Avoimeksi kuitenkin jäi, kuinka tämä konkreettisesti tapahtuisi. Poliisit eivät voi tehdä työtään anonyymisti, eivätkä voi vain kadota maailmasta maalittamiselta suojautuakseen. Joskus esitetty ajatus siitä, että maalittamista ehkäistään tehokkaimmin pysyttelemässä poissa sosiaalisesta mediasta, on yksinkertaistettu ja jopa hieman naiivi. Digitalisoituneessa yhteiskunnassa jokaisesta meistä löytyy tietoja avoimista lähteistä, eikä sosiaalisesta mediasta pois pysyminen estä maalittajaa tuottamasta haluamaansa sisältöä muiden nähtäväksi.

Kuinka säilyttää luottamus kasvavassa epäluulon ilmapiirissä? Nähdäkseni ensimmäinen askel on varmistaa luottamuksen säilyttäminen poliisiorganisaation sisällä. Maalittamista kokeneen syyllistäminen tai hänen jättämisensä yksin pohtimaan mahdollista rikosilmoituksen tekemistä ja selviytymään oikeudenkäynnistä on vahingollista koko organisaatiolle. Sisäisen koherenssin rapauttaminen on yksi maalittamisen tavoitteista, ja tätä kehitystä tulee päättäväisesti vastustaa.

Poliisihallituksen hiljattain julkaisema ohje poliisiin kohdistuvan maalittamisen torjunnasta ja hallinnasta on askel oikeaan suuntaan, ja antaa signaalin siitä, että asia otetaan vakavasti. Sisäinen koulutus ja maalittamisen huomioiminen jo opiskeluvaiheessa lienevät seuraavia toimenpiteitä.

LÄHTEET

Aisla, Tiina 2019: Maalitettu nettipoliisi: ”Normijärjellä varustettuun ihmiseen ei pure tuollainen bullshit”. Tutka, henkilöstön verkkolehti 2019.04. Luettu 14.1.2020.

Alasuutari, Pertti 2001: Johdatus yhteiskuntatutkimukseen. Helsinki, Gaudeamus.

Ali-Hokka, Anne & Hyytinen, Tuomas 2019: A-studio selvitti: virkamiehiä maalitetaan kaivamalla yksityiselämää – ”Tietääkö joku, missä tämän konstaapelin lapset käyvät koulu?” Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11110410>. Luettu 14.1.2020.

Auvinen, Toni 2019: Informaatiovaikuttaminen venäläisessä sodankäynnissä. Maanpuolustuskorkeakoulu. Pro gradu -työ.

Aro, Jessika 2019: Putinin trollit. Tositarinoita Venäjän infosodan rintamilta. Helsinki, Johnny Kniga Kustannus.

Berger, J.M. 2019: Ekstremismi. Helsinki, Terra Cognita Oy.

Gorman, Ginger 2019: Troll Hunting. Inside the world of online hate and its human fallout. London, Hardie Grant Books.

Haaranen Markus 2019: Helsingin poliisilaitoksen rikosylikonstaapeli. Muistio, saatu sähköpostilla 25.9.2019.

Hallitusohjelma 2019: Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Valtioneuvoston kanslia. Luettavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-808-3>

Helsingin käräjäoikeuden lainsäädäntöesitys Lainkäyttöhenkilöstön rikosoikeudellinen suoja vihamielistä mediavaikuttamista vastaan Oikeusministeriölle 19.12.2018.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2004: Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki, Helsinki University Press.

Häkkinen, Anna 2001: White Pride World Wide: The Internet in Radical Right Discourse. Lapin yliopisto, taiteiden tiedekunta. Pro gradu -työ.

Kansallinen riskiarvio 2018. Sisäministeriön julkaisuja 2019:5. Luettavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-245-6>

Kiehelä, Hannu & Raivola, Petri 1996: Rikokset – tilastot ja tutkimus. Helsinki, Oy Editab.

KK 45/2019 vp, Pihla Keto-Huovinen ym. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Sivut/KK_45+2019.aspx

Kivivuori, Janne 2013: Rikollisuuden syyt. Vantaa, Kustannusosakeyhtiö Nemo.

Knuutila, Aleksi jne. 2019: Viha vallassa: Vihapuheen vaikutukset yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Helsinki, Valtioneuvoston kanslia. Luettavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-786-4>

Turvallisuuskomitea (toim.) 2018: Kyberturvallisuuden sanasto. Luettavissa: <https://turvallisuuskomitea.fi/wp-content/uploads/2018/06/Kyberturvallisuuden-sanasto.pdf>. Luettu 9.4.2020.

Käräjäoikeuden tuomio R 18/4821: Bäckman, Janitski jne vs. Aro, Huuonen jne. Helsingin käräjäoikeus 18.10.2018

LA 33/2019 vp: Lakialoite laiksi rikoslain muuttamisesta. Pihla Keto-Huovinen ym, https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lakialoite/Sivut/LA_33+2019.aspx

Limnell, Jarno & Iloniemi, Jaakko 2018: Uhkakuvat. Jyväskylä, Docendo Oy.

Melasniemi, Antti 2018: Poliisin velvollisuus toimia omalla nimellään virkatehtävissä. Poliisien näkemyksiä aiheesta nykyisessä toimintaympäristössä. Poliisiammattikorkeakoulu, AMK-opinnäytetyö.

Mikkola, Harri; Aaltola, Mika; Wigell, Mikael; Juntunen, Tapio & Vihma, Antto 2018. Hybridivaikuttaminen ja demokratian resilienssi: Ulkoisen häirinnän mahdollisuudet ja torjuntakyky liberaaleissa demokratioissa. Ulkopoliittinen instituutti, FIIA-raportti 55

Mäkinen, Kari 2019: Sanat ovat tekoja. Vihapuhe ja nettikiusaamisen vastaisten toimien tehostaminen. Sisäministeriön julkaisuja 2019:23.

Nilsen, Thomas 2020: Russian influence ops seek to fuel discord between Arctic Norway and Oslo, Norwegian intelligence service says. Barents Observer, 10.2.2020. Luettu 10.5.2020. Luettavissa: <https://thebarentsobserver.com/en/security/2020/02/chief-nis-says-russian-influence-operations-fuel-disagreements-between-north-and>. Luettu 14.4.2020.

Oikeusministeriön lausunto Lainkäyttöhenkilöstön rikosoikeudellinen suoja. 9.4.2019. Oikeusministeriö, VN/7189/2018.

Poliisihallituksen, Valtakunnansyyttäjänviraston ja käräjäoikeuksien laamannien oikeusministeriölle osoittama lainsäädäntöesitys 17.6.2019 (Aloite ID-19121964, POL-2018-54628)

Poliisihallituksen kirje 20.10.2017, POL-2017-27035

Poliisihallituksen ohje 24.3.2020, POL-2019-36779

Phillips, Whitney 2015: This is why we can't have nice things. Mapping the relationship between online trolling and mainstream culture. Cambridge, Massachusetts, The MIT Press.

Puusa, Anu & Juuti, Pauli 2020 (toim.): Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Tallinna, Gaudeamus.

Rantaeskola, Satu & Hyyti, Jari & Kauppila, Jaakko & Koskelainen, Mari 2014: Haastavat asiakastilanteet – väkivalta työssä. Helsinki, Talentum

Rantapelkonen, Jari 2005: Targeting a Warlord. The Challenges of Effects-Based Information Operations in Afghanistan. Tiede ja Ase 63 / 2005, Suomen Sotatieteellinen Seura, 144-160.

Rantapelkonen, Jari & Koistinen, Lotta & Kivimäki Veli-Pekka 2018: Informaatiota 2030+. Teoksessa Rantapelkonen, Jari (toim.) 2018: Tuleva sota, tulevaisuuden sodan tu-

levaisuus. Maanpuolustuskorkeakoulu. Helsinki: Edita, 177-196. Luettavissa <https://www.doria.fi/handle/10024/156899>. Luettu 4.4.2020.

Ridanpää, Rita & Pelevina, Nuppu 2020. Suomen Poliisijärjestöjen Liiton esitys Valtakunnallisessa turvallisuusseminaarissa 24.1.2020. Luettavissa: https://sisainturvallisuus.fi/documents/8347581/16736659/Pelevina_Ridanp%C3%A4%C3%A4.pdf/48772d89-9c48-738c-6ded-9e02e675cca1/Pelevina_Ridanp%C3%A4%C3%A4.pdf. Luettu 17.4.2020.

Ruusuvuori, Johanna & Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti 2010: Haastattelun analyysi. Tampere, Vastapaino.

Snyder, Peter & Doerfle, Periwinkle & Kanish, Chris & McCoy, Damon 2017. Fifteen Minutes of Unwanted Fame: Detecting and Characterizing Doxing. Proceedings of Internet Measurement Conference '17. ACM, NewYork, USA.
<https://doi.org/10.1145/3131365.3131385>

Suomen Poliisijärjestöjen Liiton, Suomen Lakimiesliiton, Suomen Syyttäjähdistyksen, Suomen Tuomariliiton ja Suomen kihlakunnanvoutien tukikirje lainsäädäntöesitykseen 1.7.2019. Oikeusministeriö, Dn:o 63/5/2019.

Travaglino, Giovanni A. 2019. Support for Anonymous as vicarious dissent: Testing the social banditry framework. Group Process & Intergroup Relations 2019, 22(2), 163-181.

Uusitalo, Hannu 1991. Tiede, tutkimus ja tutkielma: johdatus tutkielman maailmaan. Juva, WSOY.

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko 2017. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 7/2017. Luettavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-267-8>

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia. Valtioneuvoston periaatepäätös 2.11.2017. Turvallisuuskomitea. Luettavissa: https://turvallisuuskomitea.fi/wp-content/uploads/2018/02/YTS_2017_suomi.pdf

Ylen turvallisemman vuorovaikutuksen ohje 2020. Yleisradio. Luettavissa <https://yle.fi/aihe/yleisradio/ylen-turvallisemman-vuorovaikutuksen-ohje>. Luettu 23.4.2020.

LIITE 1: Haastattelujen teemoittelu

Tavoite: Maalittamisen kohteeksi joutuneen virkamiehen oma arvio maalittamisen vaikutuksista työntekoon ja työhyvinvointiin sekä henkilökohtaiseen elämään. Haastateltavan ajatukset siitä, miten tilannetta tulisi korjata a) lainsäädännöllä b) työnantajan toimilla.

- Kerro kokemuksesi maalittamisesta (tämän osalta olemme jo alustavan keskustelun käyneet, lisäksi tutustun mielelläni jutun dokumentteihin)
- Onko kokemus vaikuttanut työn tekemiseen ja miten? Esim. työtehtävien vaihtaminen, työn tekemisen tapojen muuttaminen, jne
- Onko maalittaminen vaikuttanut henkilökohtaiseen elämääsi, perheeseen, läheisiin ja miten? Esim. aiheuttanut turvattomuutta ja pelkoa, aiheuttanut ylimääräisiä turvatoimenpiteitä tms.
- Miten olet reagoinut tilanteeseen – tehnyt rikosilmoituksen, vaatinut rangaistusta, jne – tai miksi et ole?
- Kuinka työnantaja, esimies tai työyhteisö on tukenut sinua tilanteessa? Mitä tukea olisit toivonut?
- Millaisia ongelmia näet tällä hetkellä lainsäädännössä maalittamisen osalta?
- Muita ajatuksia asiaan liittyen.